

Handläggare
Isabelle Wall
Telefon: 08-508 150 52

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2023-04-27

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2024 med inriktning för 2025 och 2026, och överlämnar den till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Karin Bülow
Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Skarpnäcks

stadsdelsnämnd.....	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	4
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	5
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.....	6
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Förskoleverksamhet.....	14
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	15
2.3 Äldreomsorg.....	16
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	17
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	18
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	22
2.7 Ekonomiskt bistånd	23
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	24
2.9 Övrigt.....	25
3 Sammanfattande ekonomisk analys	25
3.1 Drift	26
3.2 Investeringar	29
4 Lokalförsörjningsplan.....	29
4.1 Sammanfattning.....	29
4.2 Planeringsförutsättningar.....	30
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling	31
4.4 Samverkan	31
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	32
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	32
4.5.2 Nuläge 31 januari 2023	32
4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	32

4.5.4	Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden).....	32
4.5.5	Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	32
4.6	Pedagogisk verksamhet	33
4.6.1	Summerande analys av nuläge samt framtida planering	33
4.6.2	Nuläge 31 januari 2023	33
4.6.3	Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden)	35
4.6.4	Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden).....	37
4.6.5	Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	38
4.7	Övrig information.....	38
4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	38
5	Övriga redovisningar	38

Bilagor

Bilaga 1: Klimatinvesteringar 2024-2026

Bilaga 2: Vatteninvesteringar 2024-2026

Bilaga 3: Regional boendeplan för äldre 2024 med utblick mot 2040, Region östra söderort

Bilaga 4: Boendeplan för personer med funktionsnedsättning enl LSS & SoL 2023-2032, Region östra söderort

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

I Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 ska nämnden beskriva de kommande årens utveckling samt konsekvenserna för staden. Nedan redogörs för nämndens strategiska satsningar som ska bidra till att kommunfullmäktiges inriktningsmål för den kommande treårsperioden nås.

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

- Barnantalet fortsätter minska de närmsta tre åren vilket medför minskade intäkter. Kostnader för lokaler är en stor utgiftspost vilket medför att mindre medel kan fördelas till förskolan. Det är av fortsatt vikt att genomföra noggranna behovsanalyser inför nybyggnation av förskolor samt bedriva ett effektivt lokalutnyttjande.
- Det kompensatoriska uppdraget blir påtagligt viktigt i en samhällsutveckling med socioekonomiska skillnader och ökad segregation. Förskolorna behöver ha likvärdig hög pedagogisk kvalitet och särskilt bevaka barns rättigheter. Fritidsgårdarna ska fortsätta erbjuda barn och unga en meningsfull fritid med personal som har kompetens om risk- och skydds faktorer.
- Från mitten av 2023 får kommuner ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande. Förvaltningen behöver arbeta för att inkludera och utveckla fritidsgårdarna som en del i det brottsförebyggande arbetet.
- Lågkonjunktur och ökad arbetslöshet kan leda till ökad förekomst av våld i nära relationer. Medarbetare i förskolan och den öppna fritidsverksamheten behöver besitta kunskap om hur barn och unga kan uppvisa tecken på att de upplever våld. Samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst fortsätter och utvecklas.
- Utveckla arbete för att stärka barn och ungas delaktighet och inflytande i enlighet med barnkonventionen.
- Utveckla det uppsökande arbetet för att öka antalet barn i förskola.
- Fortsätta arbetet med språkutvecklande arbete inom förskolan samt stärka pedagogers kunskap i det svenska språket.
- Planera för och genomföra verksamhetsövergång och överta driften av LSS-bostäder och dagliga verksamheter i stadsdelsområde.
- Satsa på kompetensutveckling av personal i syfte att utveckla stödinsatser som motsvarar de behov som den yngre generationen har, och på sikt kommer att vara i behov av, på LSS-boendena och de dagliga verksamheterna.
- Sysselsättning för personer med funktionsnedsättningar som är mer arbetsinriktade och som leder mot självförsörjning.
- Utveckla vård och stödinsatser samt samordning mellan skola, BUP och socialtjänst när det gäller barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).
- Utifrån den nya socialtjänstlagen i samverkan mellan socialtjänst inklusive fältverksamhet och andra aktörer samt civilsamhälle utveckla det uppsökande arbete riktat mot unga. Tillhandahålla förebyggande stöd och tidiga insatser.

- Fortsätta utveckla metoder utifrån bland annat socialstyrelsens kunskapsstöd för att snabbt kunna ge sammanhållet stöd till personer som riskerar rekryteras till kriminalitet och som vill lämna kriminella nätverk.
- Samsjuklighetsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2023:5) lämnat förslag på förbättrad vård till personer med samsjuklighet i form av både ett skadligt bruk eller beroende och psykisk sjukdom. Förslagen kan skapa stora förändringar i socialtjänstens arbete gentemot målgruppen framåt.
- Fortsätta utveckla hälsofrämjande stödinsatser i syfte att stärka och möjliggöra målgruppens rehabilitering.
- Utveckla och säkra kvalitén i risk och skyddsbedömningarna gällande våldsutsatta barn genom att implementera metodstöd som exempelvis iRisk.
- Nå och motivera personer som utövar våld i nära relation till att ta emot stöd för att upphöra med våldet. Utveckla samverkan med polis rörande målgruppen och satsa på internt förstärkt arbete för att fånga upp dessa personer på samma sätt som våldsutsatta personer.
- Kompetensförsörjning och kompetensutveckling inom äldreomsorgen för att kunna rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens.
- Stärka äldreomsorgens förebyggande arbete i brett perspektiv, dels genom att utveckla samverkan kring äldre med komplexa behov samt motverka hemlöshet och dels genom att driva ett strukturerat arbete för att motverka ofrivillig ensamhet och stärka äldres möjlighet till delaktighet och självständighet.
- Öka förmågan att ta tillvara möjligheterna i digitaliseringen inom äldreomsorgens verksamheter genom utbildning och innovationssatsningar.
- Kulturen har en viktig roll i ett demokratiskt samhälle. Förvaltningen fortsätter att samverka med civilsamhälle och andra aktörer inom staden för att erbjuda mångsidig och jämlik kultur.

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

- Arbeta med resurshushållning genom kloka inköp och resurseffektiv avfallshantering med fokus på återbruk, återvinning, minskat matsvinn och ökad matavfallsinsamling.
- Minskad klimatpåverkan genom energieffektiviseringar i lokaler och stadsmiljö.
- Klimatanpassningsåtgärder som även gynnar den biologiska mångfalden genomförs i parker, grönområden och naturreservat i enlighet med Flaten Lokalt åtgärdsprogram och Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald: Skarpnäck.
- Utifrån stadens från skyfalls- och värmekartering utreda påverkan på nämndens verksamheter samt ta fram åtgärdsförslag och genomföra dessa.
- Bistå trafikkontoret i arbetet med att skapa fullvärdiga primära cykelstråk, flera sommartorg och öka etableringen av publika laddplatser i stadsdelsområde.
- Fortsatta åtgärder för att resor, transporter och leveranser inom förvaltningen ska ge minskade utsläpp av växthusgaser och partiklar.
- Arbetet med minskad miljöpåverkan från livsmedel och måltider fortsätter att utvecklas genom ökad andel ekologiskt andel och inköp av animalier med krav på

djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning.

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

- Säkerställa en stabil ekonomi och effektiva arbetssätt inom givna ekonomiska ramar.
- Bygga vidare på förmågan att vara anpassningsbar utifrån snabbt skiftande ekonomiska förutsättningar, och beakta de ekonomiska konsekvenserna av det försämrade säkerhetspolitiska läget.
- Fortsätta utveckla samverkan och uppsökande arbetssätt med berörda parter vad gäller målgruppen nyanlända och genom exempelvis samhällsvägledning och introduktionsförskola stärka nyanländas tillträde till arbetsmarknad, bostadsmarknad och samhällsliv.
- Utveckla samverkan inom stadsdelsområdet i syfte att fler verksamheter tar emot skolungdomar för feriearbete och öka därmed antalet feriearbeten inom förvaltningen.
- För att förhindra att bidragsberoende ökar behövs utvecklingsåtgärder inom ekonomiskt bistånd göras. Vidareutveckla åtgärder och insatser inom rehabiliteringsområdet för personer med långvarigt försörjningsstöd internt med utgångspunkt i rehabiliteringsbanan och genom stärkt samverkan inom ramen för framför allt samordningsförbundet.
- Utveckla digitala verktyg för kommunikation med brukare samt automatisera ärendehantering. Digitaliseringen gör brukarna delaktiga i administrationen av egna ärenden vilket frigör tid för värdeskapande förändringsarbete.
- Möta upp eventuell ökad ekonomisk press och utsatthet genom att budget- och skuldrådgivning kopplas in tidigt i processen.
- Intensifiera det kvalitativa vråkningsförebyggande arbetet med fokus på barnfamiljer och äldre. Satsa på utökad kompetens och samverkan gällande äldre som riskerar avhysning.
- I samverkan med berörda förvaltningar verka för att skapa smidiga kontaktvägar för företagare samt bidra till en trygg och attraktiv stadsmiljö som främjar näringslivet.
- I samverkan med berörda förvaltningar, bolag och andra intressenter, tillvarata och utveckla de förutsättningar för offentliga mötesplatser, kultur och handel som finns på Skarpnäcks allé och de omkringliggande offentliga rummen.
- Säkerställa att Skarpnäcks stadsdelsområde byggs hållbart och människors och verksamheters olika behov av samhällsservice tillgodoses vid planering av nybyggnation.
- Planering av kompetensförsörjning på kort och lång sikt med fokus på aktiviteter för att behålla och kompetensutveckla medarbetare och chefer.
- Systematiskt arbetsmiljöarbete med fokus på främjande och förebyggande arbete för ett långt och hållbart arbetsliv med goda förutsättningar för aktivt medarbetarskap och närvarande ledarskap.
- Stärka kvalitetsarbetet genom att möta stockholmarnas behov och förväntningar samt öka chefers förmåga att leda innovationsarbete och systematisk

verksamhetsutveckling.

- Skapa förutsättningar för hög beredskap och utveckla förvaltningens krisledningsorganisation, trygghetspunkt, krigsledningsplan samt krigsorganisation.
- Stärka arbetet mot otillåten påverkan och välfärdsbrott.
- Förbättra arbetssätt och gemensamma rutiner inom staden inom områdena informationssäkerhet, informationshantering, digitalisering och kvalitet.
- Arbeta för att parker och grönområden ska vara trygga, välskötta, tillgängliga och inkluderande.
- Stärka den lokala demokratin genom att vidareutveckla metoder och arbetssätt för medborgardialog samt öka antalet genomförda medborgardialoger.
- Förvaltningens verksamheter arbetar för att stärka mänskliga rättigheter genom att vidareutveckla arbetet med jämställdhet, jämlikhet, nationella minoriteter och barns rättigheter.

2 Nämndens verksamhetsområde

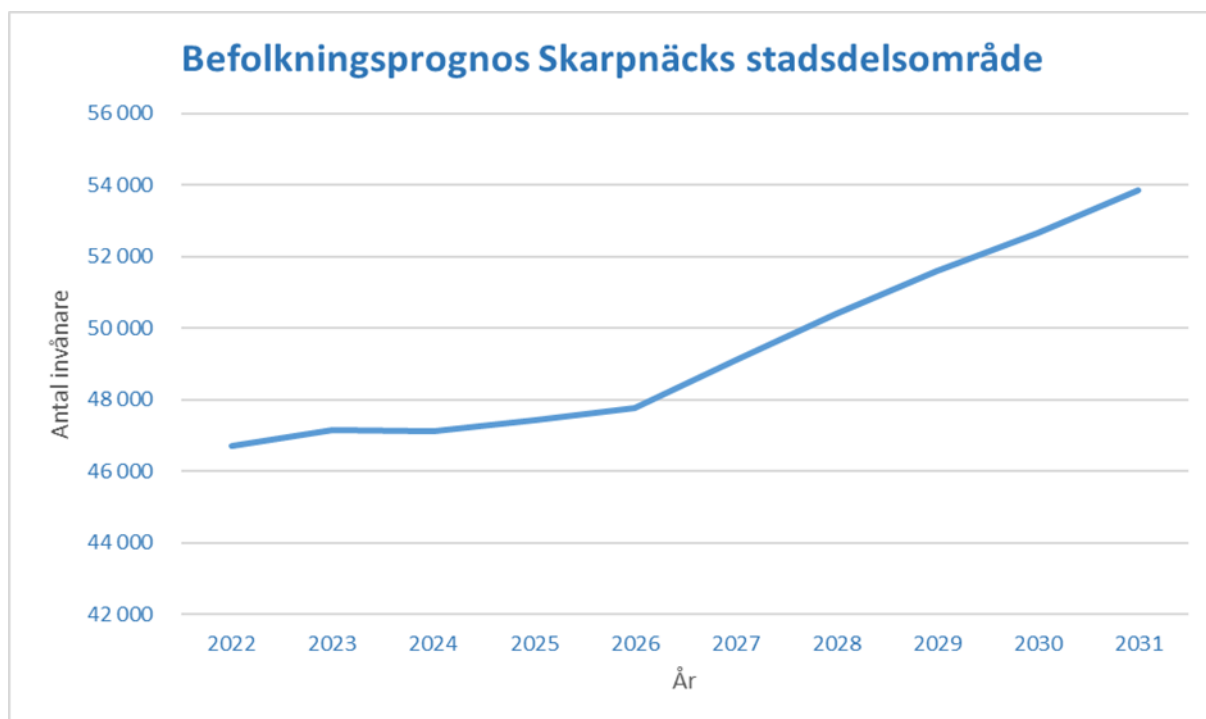
Verksamhet

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn och unga, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsåtgärder. Stadsdelsnämnden ansvarar också för lokalt miljö- och klimatarbete, stadsmiljöfrågor, skötsel och investeringar i parker och naturområden samt konsumentvägledning. Vidare har stadsdelsförvaltningen en viktig roll att, i samarbete med andra aktörer, bidra till att staden sammantaget upplevs som trygg och säker av dess invånare.

Demografi och sociala förhållanden

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning finns till för de omkring 46 700 invånare som bor här. Stadsdelsområdet omfattar Hammarbyhöjden, Björkhagen, Kärrtorp, Enskededalen, Bagarmossen, Skarpnäcks gård, Flaten, Skrubba och Orhem. Flatens naturreservat, stadens största naturreservat, och delar av Nackareservatet ligger inom stadsdelsområdet.

Stadsdelsområdets befolkning växer inte i samma takt som andra delar av Stockholm. Antalet invånare beräknas öka med cirka 700 personer fram till 2025, vilket motsvarar cirka två procent. Fram till 2031 beräknas stadsdelsområdets befolkning öka med omkring 6400 personer, vilket motsvarar 14 procent jämfört med år 2022. Enligt förvaltningens förteckning över planerade nybyggnationer så planeras det för cirka 7000 nya bostäder inom stadsdelsområdet fram till 2031. Exakt vilka projekt som blir klara och när kommer troligtvis att förändras, framskrivningen bör därför tolkas med försiktighet.

Under planperioden fram till 2026 väntas befolkningsökningen bli störst inom åldersgruppen 80-89 år. Antalet förskolebarn minskar något och antalet personer i arbetsför ålder ökar försiktigt. Prognosen för perioden fram till 2031 visar att ökningen blir störst bland kategorin nyfödda strax följt av åldersgruppen 80-89 år.

Ålder	Prognos år			Förändring 2023-2026		Förändring 2023-2031	
	2023	2026	2031	Antal	%	Antal	%
0 år	573	555	741	-18	-3%	186	34%
1-5 år	2 643	2 553	3 142	-90	-3%	589	23%
6-9 år	2 155	1 996	2 084	-159	-7%	88	4%
10-12 år	1 599	1 539	1 527	-60	-4%	-12	-1%
13-15 år	1 589	1 556	1 563	-33	-2%	7	0%
16-18 år	1 509	1 587	1 625	78	5%	38	2%
19-24 år	2 829	2 936	3 433	107	4%	496	17%
25-64 år	27 264	27 360	30 672	96	0%	3 312	12%
65-79 år	5 516	5 832	6 664	315	6%	833	14%
80-89 år	1 141	1 526	2 032	385	34%	506	33%
90- år	337	326	381	-11	-3%	55	17%
Totalt	47155	47766	53864	611	1%	6098	13%

Swecos områdesfakta visar att sociala förhållanden och livsvillkor inom Skarpnäcks stadsdelsområde på flera sätt liknar staden som helhet. Medelinkomsten i stadsdelsområdet är något lägre än i staden, liksom andelen utlandsfödda, medan andelen förvärvsarbetande är något högre än i staden som helhet. Det finns stora skillnader i livsvillkor mellan stadsdelarna

och ännu större mellan olika områden inom stadsdelarna. Framför allt i stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks gård är de socioekonomiska skillnaderna mellan olika områden tydliga. I dessa stadsdelar finns de mest socialt utsatta områdena inom stadsdelsområdet.

De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030

Nämndens verksamheter bidrar på olika sätt till att uppfylla de 17 globala målen i Agenda 2030 och principen att ingen ska lämnas utanför. Förvaltningen kommer fortsätta att utgå från Agenda 2030 som ett övergripande styrdokument i kvalitetsarbetet. Förvaltningen kommer även att analysera vilka befintliga samarbeten som behöver utvecklas och inventera behov av ytterligare samverkan som behövs för att stärka arbetet med Agenda 2030.

Kommunfullmäktiges särskilt prioriterade frågor

Omställning till en god och nära vård i syfte att ge en samordnad vård som stärker hälsa och förebygger fysisk och psykisk ohälsa

Förvaltningen ser ett särskilt behov av att stärka samverkan med Region Stockholm för att kunna säkerställa en samordnad vård. Samverkan kring särskilt sårbara grupper, så som personer med samsjuklighet eller annan psykisk ohälsa, behöver prioriteras för att stärka målgruppens hälsa. Likaså behövs ökad samverkan för att möjliggöra att enskilda får en samordnad individuell plan (SIP) när så behövs.

En annan viktig del i utvecklingsarbetet för en god och nära vård är att säkerställa kompetensförsörjningen inom förvaltningens hälso- och sjukvårdspersonal och inom omvårdnadsyrkena. Strategisk kompetensförsörjning och kompetensutveckling behövs för att garantera adekvat kompetens inom verksamheterna. Bristande språklig kompetens påverkar kvaliteten på äldreomsorgen, svenskkunskaper behövs för att möjliggöra kompetensutveckling inom verksamheterna. Arbetsmodellen Tryggt mottagande i hemmet behöver vidareutvecklas för att bättre möta äldres behov av en trygg och säker utskrivningsprocess efter sjukhusvistelse. Vidare behöver samverkan kring utskrivning från slutna hälso- och sjukvård stärkas för att säkerställa en god och nära vård av målgruppen.

Miljö och klimat

Förvaltningen arbetar med utgångspunkt i *Stockholms stads miljöprogram* med tillhörande handlingsplaner och program samt Skarpnäcks stadsdelsnämnds lokala miljö- och klimathandlingsplan.

Förvaltningens miljö- och klimatarbete kommer bland annat att fokusera på minskade utsläpp av växthusgaser, klimatanpassningsåtgärder, ökad biologisk mångfald och resurseffektiv avfallshantering. Exempelvis planeras åtgärder inom energieffektivisering för ökad klimatnytta samt satsningar på mångfunktionella ytor med till exempel lösningar som gröna tak och växtbäddar med biokol som bidrar med ekosystemtjänster och ett förbättrat mikroklimat.

Förvaltningen samverkar med andra förvaltningar, bolag inom staden och lokala föreningar inom miljö- och klimatarbete och sitter även med i flertalet nätverk och projektgrupper. Under 2023 deltar förvaltningens miljösamordnare i arbetet med revideringen av stadens miljöprogram.

Säkerställande av nödvändig infrastruktur för både kollektivtrafik och energiförsörjning

Inom Skarpnäcks stadsdelsområde planeras för cirka 7000 nya bostäder fram till 2031, vilket kommer utveckla stadsdelsområdet och öka befolkningen på längre sikt. Utbyggnaden av tunnelbanan kommer att möjliggöra en ökad turtäthet på de gröna linjerna.

Befolkningsökningen som nybyggnationen medför ställer dock krav på fler alternativ i form av fler busslinjer, bättre tvärförbindelser och fler bytespunkter. Förvaltningen ansvarar inte för kollektivtrafiken, men verkar för att säkerställa god tillgång till kollektivtrafik vid nybyggnation. Förvaltningen svarar för drift och underhåll av parkvägar som ofta användas av invånarna för att ta sig till hållplatser och stationer, där beredskapen för kraftiga snöfall, översvämningar och annat extremväder ständigt utvecklas. När parkmark berörs samverkar förvaltningen med berörda aktörer vid utbyggnad av kraftledningar och avloppssystem.

Investeringsbehov och investeringsprioriteringar

Förvaltningen samverkar med trafikkontoret kring de årliga ansökningarna om medel till de större parkinvesteringarna och reinvesteringar på parkmark. Upphandling av anläggningsentreprenör och bygglösning för investeringsprojekt på parkmark sker i samverkan med övriga stadsdelsförvaltningar i söderort. Under tio år har stadsdelsnämnderna tilldelats medel för reinvesteringar. Efter 2024 upphör denna satsning som idag står för halva budgeten för upprustning av utemiljöerna. Förvaltningen bedömer att tilldelningen av reinvesteringar behöver fortsätta. Förvaltningen ser annars en risk i att utemiljöerna blir eftersatta och mindre säkra. De omvärldsfaktorer som lett till stora kostnadsökningar under det senaste året förutspås hålla i sig ett tag framöver vilket påverkar stadsdelsnämndens större parkinvesteringar.

Förvaltningen ser fortsatta behov av investeringar inom områdena trygghet, stadsmiljö och klimat och ansöker löpande om budgetmedel för detta. Förvaltningen har nåtts av förslag på nya redovisningsregler som skulle innebära att flera kostnader som tidigare kunnat finansieras av investeringsmedel nu måste bekostas med drift. Det gäller till exempel planeringsutgifter och rivning. I princip alla nämndens parkinvesteringsprojekt brukar bära den här typen av kostnader. Vi bedömer att staden behöver beräkna hur stor effekt detta kommer att få och omfördela medel från parkinvestering till parkdrift.

Effektiv lokalförsörjning

I samband med planeringsprocessen för nya verksamhetslokaler har förvaltningen ett nära samarbete med framförallt stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret under lokalprojektens tidiga skeden.

Förvaltningen samarbetar med kulturförvaltningen kring biblioteksverksamheten. Skarpnäcks bibliotek finns i Kulturhuset och Björkhagens bibliotek i förvaltningskontoret. Löpande dialog förs med kulturförvaltningen om hur lokalytorna ska nyttjas och samverkan ske på bästa möjliga sätt.

Förvaltningen driver även flera verksamheter gemensamt med andra stadsdelsförvaltningar och delar lokaler för dessa verksamheter vilket innebär ett mer effektivt lokalutnyttjande.

Förvaltningen samverkar med övriga förvaltningar inom region östra söderort med att årligen ta fram en regional boendeplan för äldre samt en regional boendeplan för personer med funktionsnedsättning. I boendeplanerna sammanfattas och analyseras behov av ombyggnation, avveckling, nyproduktion, driftsformer och särskilda inriktningar.

Ständiga förbättringar, innovation och digitalisering

Förvaltningen har stockholmarens fokus i enlighet med stadens kvalitetsprogram och stärker arbetet för att förbättra möjligheterna att möta målgruppernas behov och förväntningar.

Staden står inför en utmaning med en ökande och samtidigt åldrande befolkning. För att kunna möta efterfrågan och behov hos olika målgrupper behöver nya och effektiva arbetssätt utvecklas. Förvaltningen vill vidareutveckla innovationskapaciteten hos chefer och stärka arbetet med verksamhetsutveckling som ett led i att förbättra möjligheterna i att möta kommande utmaningar. Ett närvarande ledarskap tillsammans med ett aktivt medarbetarskap är två viktiga komponenter i förvaltningens arbete med att främja innovation och digitalisering. Välfärdsteknik och digitala lösningar behöver vara en del av utvecklingen av verksamheterna. Förvaltningen samverkar med andra förvaltningar och bolag kring digital utveckling, bland annat med stadens fackförvaltningar kring olika verksamhetssystem och digitala lösningar.

Förvaltningen ser utmaningar i arbetet kopplat till informationshantering, det finns behov av fördjupad förståelse och ett stadsgemensamt förhållningssätt gällande olika regelverk och juridiska ställningstaganden för att nå en hållbar digitalisering och god informationshantering. Förvaltningen fortsätter att stärka organisation och struktur för arbetet med informationssäkerhet och integritetsskydd.

En viktig del i förbättringsarbetet är att motverka otillåten påverkan och välfärdsfusk. Förvaltningen ser ett behov av att utveckla stadens verksamhetsuppföljning för att säkerställa en god kvalitet av insatserna och förhindra att avtal tecknas med oseriösa aktörer. Förvaltningen genomför kontinuerliga avtalsuppföljningar för att motverka oegentligheter i såväl individuella avtal som ramavtal.

Förvaltningens arbete med att tillgängliggöra och visualisera kvalitetsledningssystemet för medarbetare och chefer fortgår. Arbetet leder till förenklad ledning och styrning av verksamheterna, förbättrar arbetssätt och möjliggör verksamhetsutveckling. Fortsatt utveckling av sociala system behövs för att effektivisera arbetssätt inom socialtjänsten.

Förvaltningen kommer under planperioden att implementera GPS, gemensamt planeringssystem, vilket är ett stadsgemensamt verktyg för en mer transparent budgetprocess. Systemet kommer med hög sannolikhet att bidra till förbättrad budgetuppföljning och bättre beslutsunderlag för förvaltningens chefer.

Vägen till arbete och egen försörjning

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd i stadsdelsområdet har minskat. Däremot är antalet personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd fortsatt högt. Andelen personer med ekonomiskt bistånd med komplex problematik blir fler och behovet ökar därmed av arbetsförberedande insatser. Detta ställer höga krav på kompetens och kunskap på

socialsekreterarna inom ekonomiskt bistånd, som utöver bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd också aktivt måste verka för att motivera till och stötta i ett förändringsarbete.

Förvaltningen samverkar med arbetsmarknadsförvaltningen och samordningsförbundet FINSAM för att stötta personer med komplexa behov att komma vidare mot självförsörjning och ökad självständighet. En annan samverkansform är Rehabiliteringsbanan som sker i samverkan med Jobbtorg, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt Region Stockholm. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av arbetsmarknadsanställningar samt ett ökat behov av arbetslivsrehabiliterande insatser för att minska arbetslösheten inom stadsdelsområde.

En stor utmaning framöver är att öka antalet arbetslösa som påbörjar reguljär utbildning. Förvaltningen behöver i högre utsträckning arbeta med motiverade insatser för att de arbetslösa som saknar gymnasieutbildning ska välja att utbilda sig.

Förvaltningen fortsätter erbjuda meningsfulla feriejobb till ungdomar i åldrarna 16-18 år och prioriterar särskilt grupper som exempelvis nyanlända, unga med funktionsnedsättning samt ungdomar med en social problematik.

Näringslivsarbete utifrån stadens näringslivspolicys fyra fokusområden som ska leda till näringslivspolicyns mål och att företagsklimatet ska förbättras

Nämndens näringslivsarbete inriktas på åtgärder för att utveckla tryggheten och attraktionskraften i stadsdelsområdet i enlighet med stadens näringslivspolicy. Policyn har fyra fokusområden; att stimulera tillväxt och företagsamhet, förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning, skapa attraktivare miljöer och bättre framkomlighet samt att öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Förvaltningen säkerställer, i dialog och samverkan med det lokala näringslivet, facknämnder, kommunala bolag och andra berörda aktörer att stadsdelsområdet är tryggt och välskött. Förvaltningen prioriterar stöd till de företagare som önskar starta lokala företagareföreningar samt att i samverkan med kommunstyrelsen skapa smidiga kontaktvägar för företagare.

Bostäder som alla har råd att bo i

Förvaltningens vräkningsförebyggande arbete fortsätter att utvecklas under planperioden. Enskilda såväl som familjer i osäkra boendeformer och sociala kontrakt ska få stöd genom bostadsvägledning för att motverka skuldsättning. Förvaltningen fortsätter att följa upp beslut om bostadsformer inom SHIS, både avseende hyresinbetalningar och skötsel i syfte att avtalat boende kan övergå till genomgångsbostad. Alla insatser som avser logi eller boende ska leda till ökade möjligheter för ett eget bostadskontrakt.

Samhandläggning kring äldre som är hemlösa eller riskerar hemlöshet utvecklas inom förvaltningen för att säkerställa långsiktiga lösningar och insatser.

Förvaltningen bevakar de lokala intressena inom de områden förvaltningen har rådighet över när nya bostäder planeras i stadsdelsområdet. Förvaltningen framför tidigt behov av exempelvis nya förskolor, bostäder med särskild service och boenden för äldre, samt initierar samarbete för att säkerställa att förutsättningar skapas för att bedriva kommunal verksamhet. Under de kommande åren bevakar förvaltningen att park- och naturmark som används för bostäder kompenseras, samt att den så kallade enprocentsregeln bidrar till konstnärliga

installationer.

Kompetensförsörjning, med särskilt fokus på ledarskap, hälsa, medarbetarnas kompetens samt eventuella omställningsbehov

Arbetet med kompetensförsörjning på kort och lång sikt med fokus på aktiviteter för att behålla och kompetensutveckla medarbetare och chefer fortsätter. Heltid är norm och andelen tillsvidareanställda fortsätter att öka. Förvaltningen planerar för olika kompetensutvecklingsinsatser för olika yrkesgrupper, tar del av utvecklingsinsatser i staden samt tar emot studenter, elever och feriepraktikanter. Äldreomsorgen är en verksamhet som kommer att växa vilket ställer stora krav på rekrytering och vidareutbildning.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet utvecklas med fokus på det främjande och förebyggande arbetet för ett långt och hållbart arbetsliv. Förutsättningar för närvarande ledarskap och goda förutsättningar för ett aktivt medarbetarskap säkerställs i alla verksamheter. Arbetet med handlingsplaner för förbättrad arbetsituation fortsätter för flera yrkesgrupper.

I slutet av 2023 tar förvaltningen över utförarverksamheter för brukare med funktionshinder i egen regi.

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor

Den 1 juli 2023 föreslås en ny lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete träda i kraft. Den nya lagen kommer ställa tydliga krav på att kommuner ska leda det brottsförebyggande arbetet.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet bedriver förvaltningen genom att i nära samverkan med polis, mobila ordningsvakter, MTR, bostadsbolag, lokalt näringsliv, civilsamhälle och andra aktörer kartlägga och åtgärda otrygga platser i stadsdelsområdet. Arbetet som bedrivs syftar till att i ett så tidigt skede som möjligt sätta in de åtgärder som behövs för att öka tryggheten i stadsdelsområdet. Behovet av eventuella trygghetsinsatser lokaliseras även inom lokala Brå-möten samt i samverkan med områdesvärdar och nattvandring. Samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid utvecklas bland annat genom forumet SSPF samt Trefas och stadens avhopparverksamhet.

Att tidigt få kännedom om barn och unga som löper risk för att utveckla allvarlig kriminalitet är en viktig del i det brottsförebyggande arbetet. Förvaltningens arbete med lokal samordnare mot rekrytering till kriminalitet (LOSAM) är ett pågående utvecklingsarbete i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Genom att tidigt identifiera riskbeteenden och riskområden samt tidigt erbjuda stöd till individer i behov av insatser motverkas även rekrytering till våldsbejakande extremism. Förvaltningen ser behov av kompetenssatsningar för att upptäcka tecken på radikaliserings och förekomst av våldsbejakande extremism ytterligare.

Förvaltningen utvecklar stöd och hjälp till den som har utsatts för brott samt till anhöriga till unga som utsätts eller utsätter andra för brott. Förvaltningen arbetar parallellt även med riktade lovaktiviteter för att barn och unga ska ha en aktiv fritid och uppleva sociala sammanhang som bidrar till positiv utveckling och självbild. Att stärka ungas skyddsfaktorer är en central del av det trygghetsskapande arbetet som under planperioden fortsätter att

utvecklas.

Förvaltningen utvecklar det sociala preventionsarbetet under planperioden genom att tillföra en fältförlagd verksamhet. Andra förebyggande verksamheter för barn och ungdomar, som fritidsgårdarna, får utökade öppettider för att ytterligare möta behovet av trygga platser för unga. Utökningen av öppettider sker utifrån analys av behov i de olika områdena.

Förvaltningen ser behov av att i större utsträckning inkludera fritidsgårdarna inom ramen för förvaltningen brottsförebyggande arbete.

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön kopplat till behov som identifieras inom ramen för platssamverkan eller som inkommer i form av medborgarförslag. Förvaltningen ansöker löpnade om trygghetsinvesteringar för fortsatta åtgärder. Tryggheten stärks genom till exempel ändamålsenlig belysning, beskärning av buskage men även utsmyckning eller aktivering av platser.

Det allt osäkrare omvärldsläget samt klimatpåverkan med extremväder som följd medför behov av att öka nämndernas förmåga att hantera olika typer av kriser och höjd beredskap. Förvaltningen följer stadens modeller för kris- och beredskapsplanering. Lärdomar och erfarenheter från tidigare krishanteringar beaktas i förvaltningens fortsatta krisberedskapsplanering.

Ett sammanhållet arbete med de mänskliga rättigheterna samt ett öppet och demokratiskt Stockholm med hög delaktighet och inflytande

Med stockholmarnas fokus har förvaltningens olika verksamheter en aktiv dialog med invånare och brukare. Arbetssätten kring medborgardialog och medborgarbudget utvecklas för att förbättra möjligheterna att möta invånarnas behov och förväntningar.

Förvaltningens verksamheter stärker arbetet med mänskliga rättigheter genom att vidareutveckla arbetet med jämställdhet, jämlikhet och inkludering av personer oavsett kön eller könsidentitet, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet eller religion. Arbetet bidrar bland annat till en äldrevänlig stad samt ökad tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

2.1 Förskoleverksamhet

Swecos befolkningsprognos visar att barnantalet förväntas fortsätta minska de närmsta åren för att sedan åter öka från år 2027. En minskning av barnantal medför minskade intäkter för verksamhetsområdet. Kostnader för lokaler är en stor utgiftspost, vilket har till följd att mindre medel kan fördelas till förskolorna. Det är av fortsatt vikt att genomföra noggranna behovsanalyser inför nybyggnation av förskolor samt bedriva ett effektivt lokalutnyttjande. Antalet inskrivna barn i förskolan varierar under ett år vilket ställer krav på en flexibel organisation.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska. Ändringarna innebär bland annat att hemkommunen inför hösten det år ett barn fyller tre år ska ta kontakt med barnets vårdnadshavare, om barnet inte redan har en förskoleplats. En annan ändring är att hemkommunen blir skyldig att erbjuda förskoleplats till vissa grupper av barn, även om deras

vårdnadshavare inte har anmält önskemål om förskola. Vidare ska kommunen sträva efter att erbjuda även andra barn som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska en plats i en förskola, även om deras vårdnadshavare inte har anmält önskemål om det.

Förvaltningen ser en utmaning i att identifiera barn som är behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska och hur den bedömningen ska ske. För att kunna erbjuda plats i förskola måste personal och ändamålsenliga lokaler finnas. Reservation av platser kan därför medföra ökade kostnader för förvaltningen.

Utbildningen i förskola ska vara likvärdig för alla barn som deltar och vara av hög kvalitet. Förskollärarna ansvarar för det pedagogiska innehållet och att undervisningen främjar varje barns utveckling och lärande. Förskolorna organiseras så att alla barn får tillgång till undervisning ledd av legitimerade förskollärare. Arbetet ligger i linje med mål 4 i Agenda 2030, en god utbildning för alla samt mål 5 som handlar om att uppnå jämställdhet.

Förskolans kompensatoriska uppdrag blir påtagligt i en samhällsutveckling med socioekonomiska skillnader och ökad segregation. Förskolans likvärdighetsuppdrag blir särskilt viktigt. Förskolorna behöver fortsätta att utvecklas för att tillhandahålla en likvärdig hög pedagogisk kvalitet och särskilt bevaka barns rättigheter. Förvaltningen fortsätter att prioritera uppsökande verksamheter så som introduktionsförskola, öppen förskola samt andra strukturerade metoder för att för att nå fler vårdnadshavare i syfte att öka antalet barn i förskola.

Lågkonjunktur och ökad arbetslöshet kan leda till ökad förekomst av våld i nära relationer. Medarbetare i förskolan behöver besitta kunskap om hur barn kan uppvisa tecken på att de upplever våld i hemmet. Förvaltningen fortsätter att utveckla kompetensen hos medarbetarna. Samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst fortsätter och utvecklas samt arbetet med att stärka barn delaktighet och inflytande i enlighet med barnkonventionen.

Arbetet med att utveckla och fördjupa det språkutvecklande arbetet fortsätter. Alla barn har rätt att utvecklas efter sina egna förutsättningar, förskolan fortsätter ge rätt stöd till alla barn som deltar i verksamheten. Att stärka möjligheter till ökat deltagande och lika villkor är i enlighet med mål 10 om minskad ojämlikhet i Agenda 2030.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Swecos befolkningsprognos visar att barn och unga i åldersgruppen 13-18 år ökar. Förvaltningen kommer ha fokus på att erbjuda trygga och jämställda fritidsgårdar av hög kvalitet för barn och unga inom stadsdelsområdet.

Utvecklingen av fritidsgårdarna sker i samverkan med civilsamhälle, föreningsliv och andra förvaltningar. Detta i syfte att erbjuda ett brett utbud med särskilt fokus på de barn och unga som inte deltar i fritidsaktiviteter och föreningsliv. Fritidsgårdarna ska arbeta utifrån hög kompetens om likabehandling och sträva efter att nå en bredd av målgrupper.

Förvaltningen ser behov av riktade satsningar för att öka antalet flickor och besökare med annan könstillhörighet samt barn och unga med funktionsnedsättning. De strategiska satsningarna bidrar till ökad jämställdhet och inkludering i samhället i enlighet med mål 5 och mål 10 i Agenda 2030.

Fritidsgårdarna ska möjliggöra en stimulerande fritid för barn och unga. Verksamheten ska bygga på barn och ungas delaktighet och inflytande. Målgruppen ska mötas av utbildade fritidsledare som bemöter unga med positiv förväntan och nyfikenhet på vad de behöver och önskar.

Lågkonjunktur och ökad arbetslöshet kan leda till ökad förekomst av våld i nära relationer. Fritidsgårdarnas personal behöver besitta kunskap om hur barn och unga kan uppvisa tecken på att de upplever våld i hemmet. Förvaltningen fortsätter att utveckla kompetensen hos medarbetarna. För att skapa trygga fritidsgårdar för unga är det avgörande med tydliga rutiner kring samverkan med vårdnadshavare, skola, socialtjänst och polis. Fritidsgårdens medarbetare ska ha kunskap om risk- och skyddsfaktorer och hur dessa kan motverkas respektive främjas.

Från mitten av 2023 får kommuner ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande. Förvaltningen behöver arbeta för att inkludera och utveckla fritidsgårdarna som en del i det brottsförebyggande arbetet.

Kulturen har en viktig roll i ett demokratiskt samhälle. Förvaltningen fortsätter att samverka med civilsamhälle och andra aktörer inom staden för att erbjuda mångsidig och jämlik kultur. I Skarpnäcks kulturhus erbjuds lokaler och kurser för att möjliggöra eget kulturskapande och lokalt engagemang.

Förvaltningen driver en ungdomsmottagning i samverkan med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Ungdomsmottagningen vänder sig till barn och unga i åldrarna 13- 23 år. Utöver att tillgodose ett eventuellt ökat behov avser förvaltningen att arbeta för att fortsatt öka antalet pojkar som tar del av ungdomsmottagningens tjänster, i enlighet med mål 5 om jämställdhet i Agenda 2030.

2.3 Äldreomsorg

Enligt stadens officiella befolkningsprognos beräknas antalet personer över 65 år öka stadigt fram till år 2040, vilket påverkar efterfrågan av äldreomsorg. Till följd av detta är behovet av arbetskraft inom äldreomsorgen mycket stort, och redan idag finns svårigheter att rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Förvaltningen ser en utmaning i att få fler att vilja utbilda sig och arbeta inom äldreomsorgen samt att få de som redan är anställda att vilja vidareutvecklas och jobba kvar. För att säkra kompetensförsörjningen ser förvaltningen behov av ett stadsgemensamt arbete för att höja statusen både på omvårdnadsyrken och inom kommunal hälso- och sjukvård. Äldreomsorgen behöver vara en attraktiv arbetsgivare där utvecklingsmöjligheter finns för enskilda medarbetare. Förvaltningen ser även att kontinuerlig kompetensutveckling och satsningar på språkutveckling inom verksamheterna behövs för att kunna möta de alltmer komplexa behoven hos målgruppen. Hemtjänstens förutsättningar att hjälpa äldre i ordinärt boende behöver stärkas, exempelvis genom arbetsteam med inriktning mot psykisk ohälsa, demens, anhörigstöd och serviceinsatser. Befolkningsutvecklingen inom region östra söderort med behovsanalys redovisas närmre i bilagan Boendeplan för äldre 2024 med utblick mot 2040.

Det förebyggande arbetet behöver stärkas för att kunna möta omsorgsbehovet framöver.

Samverkan kring äldre med komplexa behov behöver utvecklas för att målgruppen ska få sina behov tillgodosedda på ett så bra och säkert sätt som möjligt. Vräkningsförebyggande och uppsökande arbete krävs för att motverka hemlöshet hos äldre, det behövs även samordnande av insatser för äldre som redan lever i hemlöshet. Fler äldre behöver stödjas till att leva självständiga liv högre upp i åldrarna, för att möjliggöra detta krävs hälsofrämjande insatser eller tjänster som kan förbättra livskvaliteten hos äldre. Ensamboende har oftast större omsorgsbehov än samboende, därför måste arbetet mot ofrivillig ensamhet vidareutvecklas. Utmaningarna är kopplade till det globala målet i Agenda 2030 om god hälsa och välbefinnande.

Användandet av välfärdsteknik behöver öka inom äldreomsorgen för att klara av den ökande äldre befolkningen. Förvaltningen ser behov av att arbeta systematiskt och målinriktat för ökad digitalisering. Detta behöver ske utifrån stockholmarnas fokus genom att efterfråga de äldres behov och önskemål kopplat till digitala hjälpmedel och teknik. För att kunna tillvarata nytta och effekter med digitalisering behöver den digitala förmågan öka inom verksamheterna. Medarbetarnas faktiska behov och innovativa idéer behöver utforskas och vara en del av utvecklingen framåt för att nå ökad digital mognad.

Att efterfråga och mäta äldres uppfattningar om äldreomsorgen är en viktig del i kvalitetsutvecklingen. De senaste åren har andelen äldre som besvarat Socialstyrelsens brukarundersökning om kvaliteten i hemtjänsten och på särskilt boende minskat. En relativt stor andel av enkäterna har besvarats av enbart annan person än den äldre. Sjunkande svarsfrekvens och bortfall påverkar tillförlitligheten i brukarundersökningens resultat. Förvaltningen ser en utmaning i att bedöma måluppfyllnad av kommunfullmäktiges mål inom äldreomsorgen när de flesta indikatorerna besvaras med resultat från brukarundersökningen.

En utmaning kopplat till jämställdhetsmålet i Agenda 2030 är att fler kvinnor än män mottar insatser eller deltar i aktiviteter riktade till äldre. Män väntar ofta längre tid än kvinnor innan de söker stöd och hjälp, en anledning till det kan vara kvarlevande normer och förställningar om att män ska vara starka och självständiga. Det förebyggande och uppsökande arbetet är en viktig del i att nå fler män, inte minst i ett hälsofrämjande syfte. En ytterligare jämställdhetsutmaning är att kvinnor vårdar sina anhöriga i större utsträckning än män. Förvaltningen ser behov av att vidareutveckla anhörigstödet exempelvis genom utvecklad avlösning i hemmet i kombination med psykosocialt stöd och utbildning.

En utmaning som kopplar an till jämlikhetsmålet i Agenda 2030 är äldreomsorgens behov av kompetensutveckling om bemötande av äldre hbtqi-personer. För att motverka diskriminering eller negativt bemötande utifrån sexuell läggning eller könsidentitet behövs ett kontinuerligt arbete med värdegrunds- och värderingsfrågor inom äldreomsorgens verksamheter.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor oavsett funktionsförmåga ska ha lika rätt till skydd, stöd och service samt ges lika möjlighet att delta i alla delar av samhällslivet. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att utveckla verksamhetsområdet för att fullt ut nå stadens mål om ett Stockholm som är tillgängligt för alla, där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor som alla andra, utan diskriminering.

Förvaltningens insatser ska beviljas i högre grad med inriktning mot en förbättrad hälsa och meningsfull fritid. Personer med funktionsnedsättning ska få ökade möjligheter till självständighet genom fortsatt stöd med att implementera digitalt stöd och välfärdsteknik. Förvaltningen behöver även vidareutveckla arbetet för att underlätta individers övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Metoder och arbetssätt behöver utvecklas och implementeras i samverkan med framförallt arbetsmarknadsförvaltningen men även internt och tillsammans med andra externa aktörer. Vad gäller unga med funktionsnedsättning behöver möjligheterna för målgruppen öka för att fler ska komma ut på ordinarie arbetsmarknad. Satsningar som bidrar till att brukare i högre grad närmar sig den reguljära arbetsmarknaden bidrar till anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt minskad ojämlikhet i enlighet med mål 8 och mål 10 i Agenda 2030.

Under hösten 2023 kommer utförarverksamheter i form av sex gruppboendestäder inom funktionsnedsättning övertas i kommunal regi. Parallellt sker även under året verksamhetsövergång av tre avtal, avtalen omfattar sammanlagt elva gruppboendestäder och två dagliga verksamheter. De olika verksamhetsövergångarna kommer ta resurser i anspråk under kommande planperiod. Förvaltningen verkar för att säkerställa en säker övergång för både brukare och personal.

Förvaltningen bedömer att det är en utmaning att kunna verkställa samtliga beslut om bostad med särskild service inom stadens LOV-avtal. Orsaken till att LOV-avtalet inte bedöms kunna täcka behovet av bostad med särskild service beror delvis på en låg tillgång till vissa inriktningar av boenden, vilket försvårar möjligheten att tillgodose vissa målgruppers behov. Exempelvis saknas kompetens att tillgodose behoven av boende inom ramen för LOV för personer med kognitiva svårigheter i kombination med exempelvis psykisk ohälsa, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller missbruk och utmanande beteende. För att kunna nå målsättningen att samtliga personer med beslut om bostad med särskild service, ska kunna få sina behov tillgodosedda inom LOV, krävs dels fler boenden, dels boenden med specifik inriktning. För att möta målgrupperna och de allt mer komplexa behoven ser förvaltningen även behov av att öka både grundläggande och specialiserad kompetens inom verksamhetsområdet, både på beställar- och utförarsidan. Kompetenssatsningar inom området bör därmed prioriteras.

Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i östra söderort tar förvaltningen fram en årlig boendeplan som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och serviceboendestäder. Behovsanalys för region östra söderort redovisas närmre i bilagan Boendeplan 2023-2033, bostad med särskild service SoL och LSS.

Anhöriga till personer med funktionsnedsättning drabbas oftare av ohälsa, sämre ekonomi och försämrad livskvalitet. Förvaltningens anhörigstöd som särskilt vänder sig till föräldrar till barn med funktionsnedsättningar har visat sig ha en positiv effekt för både barnens och föräldrarnas livssituation på flera områden. Förvaltningen behöver dock vidareutveckla arbetet för att nå fler anhöriga i behov av stöd när motivation och mottaglighet finns.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Den statliga utredningen Hållbar socialtjänst (SOU 2020:47) har presenterat förändringar i

socialtjänstlagen med ökat fokus på ett tydligare barnrätts- och tillgänglighetsperspektiv, tidiga och förebyggande insatser samt mindre myndighetsutövning och administration. Förändringarna i lagen som väntas träda i kraft under 2024 kräver att verksamheten gör flera omställningar och kommer att kräva ett gediget förarbete för att ge önskad effekt. Den nya lagen kommer även att medföra behov av kompetensutveckling. Förvaltningen utvecklar verksamheten i riktning med de nya lagförslagen och följer hur utvecklingen fortskrider i syfte att vara väl förberedd när dessa förändringar träder i kraft.

Statsbidragens utformning och omfattningar förändras. Förändringarna är det svårt att förutse konsekvenserna av. Förvaltningen ser dock behov av att ha framförhållning i processen för att dra största möjliga nytta av statsbidragen. Arbetet med sociala insatsgrupper, SIG, och skolsociala team, SST, bedrivs exempelvis med hjälp av externa medel som förvaltningen behöver säkerställa framtida finansieringar av.

Det pågår desinformationskampanjer mot socialtjänsten i Sverige. Konsekvenserna av desinformationskampanjer kan göra det svårt för socialtjänsten att nå utsatta grupper i behov av stöd. Det kan även få konsekvenser för socialsekreterare som i större utsträckning blir exponerade i sociala medier samt utsatta för hot och otillåten påverkan. Förvaltningens arbete med att förebygga hot- och våld samt höja kompetensen bland medarbetarna inom området pågår och behöver under kommande planperiod utvecklas stadsövergripande.

Barn och unga

Det är viktigt att socialtjänsten så tidigt som möjligt får kännedom om barn och ungdomar som kan behöva stöd, för att tidigt kunna sätta in åtgärder som kan stödja de som riskerar att fara illa. För att nå framgång i det förebyggande arbetet behöver det finnas en väl fungerande samverkan mellan olika samhällssektorer och andra aktörer. Förvaltningen ser behov av att utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänsten och andra aktörer som exempelvis polis, förskola och skola samt civilsamhälle i syfte att i större utsträckning arbeta med uppsökande arbete riktat mot barn och unga. Ett annat syfte är att stärka arbetet med barns rätt som anhöriga. Förvaltningen kommer även under planperioden att tillföra en fältverksamhet.

Förvaltningen har tillsammans med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ett samarbete kring att förebygga rekrytering av barn och unga i åldern 10-15 år till kriminalitet med hjälp av lokal samordnare (LOSAM). Arbetet fortgår och utvecklas ytterligare i samverkan med andra. Att stärka tidiga insatser framför högintensiva insatser när problematiken eskalerat kräver att fler insatser utvecklas. Även kompetensen om olika risk- och skyddsfaktorer behöver öka. Kunskaper om risk- och skyddsfaktorer har nämligen stor betydelse för socialtjänsten och andra relevanta aktörer för att i ett tidigt skede få kännedom om eller kontakt med barn och unga med ett begynnande normbrytande beteende eller som på andra sätt är utsatta och kan vara i behov av stöd.

Förvaltningen kommer framöver tillsammans med socialförvaltningen och ett antal andra stadsdelsförvaltningar delta i ett nationellt samverkansarbete för implementering av socialstyrelsens kunskapsstöd, ett kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete rörande barn med hög risk för fortsatt normbrytande beteende. Stödet innehåller fem rekommendationer om insatser som socialtjänsten bör erbjuda målgruppen. Utifrån bland annat socialstyrelsens kunskapsstöd ser förvaltningen behov av att utveckla både befintliga

och nya metoder för att öka förutsättningarna för ett sammanhållet stöd till personer som riskerar rekryteras till kriminalitet och som vill lämna kriminella nätverk. Även anhörigstödet behöver utvecklas. Satsningarna inom det brottsförebyggande och trygghetskapande arbetet bedöms bidra till mål 16 i Agenda 2030 om fredliga och inkluderande samhällen.

Förvaltningen kommer under kommande period vidareutveckla och säkra kvalitén i risk- och skyddsbedömningarna gällande våldsutsatta barn, genom implementering av metodstödet iRisk i samverkan med högskola.

Att hitta jour- och familjehem med rätt kompetens för de barn och ungdomar som inte kan bo med sin/a föräldrar är fortsatt en utmaning. Stadens resursteam tillhandahåller inte familjehem i den utsträckning som förvaltningen har behov av. För att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet och säkerhet samt en fungerande skolgång behöver förvaltningen fortsätta att utveckla arbetssätt för att kunna rekrytera fler familjehem med rätt kompetens. Satsningarna bidrar till att uppfylla mål 3 i Agenda 2030 om god hälsa och välbefinnande samt mål 4 om god utbildning.

Målgruppen barn och unga med skolsociala problem är en fortsatt utmaning, oavsett omfattning av barnens frånvaro i skolan. Förvaltningen ser ett ökat behov av att intensifiera arbetet med elever med omfattande frånvaro. Förvaltningen ser också ett ökat behov av samordnade insatser för barn och unga med psykisk ohälsa och/eller neuropsykiatriska diagnoser, NPF. Pojkar och flickor med normbrytande beteenden och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller intellektuell funktionsnedsättning är en sårbar grupp med förhöjd risk för en ogynnsam utveckling. Regionens omorganisering av barnpsykiatri, både specialiserad och första linjen, är en utmaning. Förvaltningen ser att en konsekvens av barn- och ungdomspsykiatrins utmaningar med omställningen är att en förskjutning av egentliga patient- och behandlingsfrågor formuleras som placeringsbehov, behandlingsinsatser och krisbearbetning till socialtjänsten. Därutöver som behov av socialtjänstinsatser när habiliteringens utbildningar om diagnoser inte tas emot. Inom ramen för BUS-samverkan ser förvaltningen att strukturella utmaningar i högre utsträckning behöver synliggöras och fler avvikelser bör upprättas när dessa situationer uppstår, när representanter inte deltar och/eller när andra bestämmelser inom ramen för BUS-samverkan inte fungerar som de ska. Förvaltningen ser även ett övergripande behov av kunskapshöjande satsningar inom socialtjänsten om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Vuxna med beroendesjukdom och samsjuklighet

För personer med omfattande psykiatrisk ohälsa inklusive skadligt bruk och beroende fortgår ett utvecklingsarbete tillsammans med socialförvaltningen, regionens psykiatri- och beroendevård och stadsdelsförvaltningarna i söderort. Insatser från socialtjänsten är en del i en sammanhållet vårdkedja och ska i hög grad inriktas på att motverka hemlöshet, minska skadeverkningar och utgöra en grund för en rehabilitering i nära samverkan med andra huvudmän. För att särskilt beakta återhämtningsperspektivet utvecklar förvaltningen kommande planperiod arbetet med hälsofrämjande stödinsatser för målgruppen. Satsningarna bidrar till att uppfylla mål 3 i Agenda 2030 om god hälsa och välbefinnande samt mål 10 om minskad ojämlikhet.

Samsjuklighetsutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU: 2023:23) lämnat förslag på

förbättrad vård till personer med samsjuklighet i form av både ett skadligt bruk och beroende och psykisk sjukdom. Förslagen som presenteras gå igenom 1 januari 2025 skulle innebära stora förändringar för socialtjänstens arbete. Socialtjänstens huvudsakliga ansvar föreslås omfatta uppsökande verksamhet, förebyggande arbete, sociala stödinsatser och anhörigstöd. Hälso- och sjukvården övertar all behandling och tvångsvård för skadligt bruk och beroende. Förvaltningen ser positivt på utvecklingen men även att det är en stor omställning och att det ställer stora krav på socialtjänsten att stärka och utveckla insatser i form av bland annat olika boende- och sysselsättningsalternativ.

Hemlöshet

Hemlöshet är ofta ett resultat av en kombination av olika risk- eller sårbarhetsfaktorer och är många gånger ett mångdimensionellt problem. Bostadsbristen i Stockholm i kombination med de ofta höga inkomstkrav för att kvalificera sig på den ordinarie bostadsmarknaden är hinder för de invånare som inte har ett stadigvarande boende, och särskilt för de individer som utöver boendeproblematik också har annan social problematik. Förvaltningens arbete med invånarnas boendeproblematik innebär stora utmaningar där även en annalkande lågkonjunktur och höga mat- och elpriser kan komma att slå hårt mot redan utsatta grupper. Förvaltningen ser ett fortsatt stort behov av stöd, vägledning och service i boendefrågor samtidigt som verksamheten är beroende av de medel som tillkommer budget genom statsbidrag för kommunernas arbete med att motverka hemlöshet.

Det vräkningsförebyggande arbetet behöver fortsätta utvecklas i samverkan med äldreomsorgen och andra delar av socialtjänsten. Där samverkan och arbetssätt för att tidigt uppmärksamma individer i behov av förebyggande stödinsatser behöver intensifieras.

Arbetet med att ge stöd till personer med sociala kontrakt för att motverka skuldsättning och uppföljningen av bostadsformer inom SHIS behöver stärkas, både avseende hyresinbetalningar och skötsel. Förvaltningens verksamhet för personer med beroendesjukdom fortsätter att särskilt utveckla boendestöd som insats, vid såväl risk för avhysning som för hyresgäster i rehabilitering genom försöks- och träningslägenhet. Förvaltningen ser ökat behov av tillgång till insatsen Bostad först och strategisk planering samt samordning i bostadsfrågan.

Nyanlända

Nyanlända som bor i stadsdelsområdet består i huvudsak av kvotflyktingar. Bland vissa kvotflyktingar finns ibland ett mer långvarigt och komplext stödbehov. Det handlar ofta om personer med låg eller ingen utbildningsbakgrund som varken läser eller skriver. Detta ställer högre krav på de riktade insatserna som ges av socialtjänstens samhällsvägledande funktioner.

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att satsa på att nyanlända erbjuds insatser med fokus på ökade förutsättningar för att snabbt etablera sig på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällslivet. Förvaltningen bedömer även att det inom stadsdelsområdet finns behov av att ytterligare utveckla arbetet att nå fler nyanlända i behov av samhälls- och bostadsvägledning och att stärka samverkan mellan berörda aktörer som exempelvis samhällsvägledning och introduktionsförskola.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Förvaltningen arbetar innovativt för att upptäcka och erbjuda stöd till våldsutsatta. Det systematiska arbetet för att identifiera och upptäcka personer utsatta för våld fortsätter och vidareutvecklas i syfte att tidigt erbjuda adekvat stöd. Förvaltningen fortsätter även att prioritera och vidareutveckla arbetet med att identifiera fler särskilt utsatta målgrupper utsatta för våld.

Förvaltningen behöver i större utsträckning uppmärksamma barn och unga som utövar eller utsätts för våld eller olika typer av kränkningar i sina relationer. Om samhället inte lyckas upptäcka, förebygga och bryta denna våldsproblematik tidigt finns en risk att barn fortsätter med samma beteende även som vuxna. För att stävja en sådan utveckling behöver förvaltningen utöver att identifiera målgruppen och erbjuda tidiga insatser även öka kompetensen inom området.

En annan utmaning för förvaltningen är att nå den som utsätter närstående för våld. För att effektivt bidra till våldets upphörande måste det arbetet utvecklas. Förvaltningen behöver systematiskt inom flera verksamhetsområden arbeta för att identifiera fler personer som utövar våld. Kunskapen om vem som utövar våld behöver stärkas liksom arbetet med att motivera utövare att söka stöd.

Arbetet med skydd och stöd mot våld i nära relation bidrar till att nå målen i Agenda 2030 om jämställdhet och fredliga och inkluderande samhällen, samt det nationella jämställdhetspolitiska målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

I takt med att stadsdelsområdet växer och att fler människor bor tätare ökar användningen och betydelsen av våra parker och grönområden. Den växande befolkningen medför också ett ökat slitage samt fler önskemål om till exempel sittplatser och belysning som förvaltningen behöver hantera. Förvaltningen fortsätter arbetet med att utveckla och rusta upp lekplatser, parker och naturområden i dialog med medborgarna och med fokus på trygghet, tillgänglighet, rekreation, biologisk mångfald och inkludering. Detta bidrar till Agenda 2030:s mål om att skapa säkra och inkluderande grönområden för alla. Arbetet med klimatanpassning av parker och grönområden för att möta ökad nederbörd, kraftiga skyfall och värmeböljor intensifieras. Förvaltningen vill lyfta att samverkan och samordning inom staden är viktig för att lyckas skapa en stad som är robust för att klara klimatförändringarnas effekter. De klimatförändringar som sker blir allt mer konkreta inom parkdriften och stadsdelsförvaltningarna behöver kompenseras för att kunna hantera klimatkonsekvenser.

Förvaltningen samverkar med andra förvaltningar i staden och civilsamhället kring uppdraget att utveckla naturreservatens ekologiska och rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med olika funktionsvariationer och för människor som inte är vana att vistas i naturen. Det inledda utvecklingsarbetet av Flatens naturreservat kommer att fortsätta i syfte att skapa ett attraktivt besöksmål året runt. Bland annat håller fastighetskontoret på att uppföra en bastu på uppdrag av stadsdelsnämnden som ska drivas av föreningslivet. Även utvecklingen av fastigheter och kulturlandskapet i Lilla Sickla fortsätter tillsammans med berörda förvaltningar.

I Skarpnäck finns gott om bostadsnära natur. Tillsammans med exploateringskontoret arbetar förvaltningen med grönkompensation vid nybyggnation där den bostadsnära naturen inventeras, skötselplaner med åtgärdsförslag tas fram samt naturvård och föreslagna åtgärder genomförs. Förvaltningen ska följa det stadsövergripande trädmålet som bland annat innebär att ett nedtaget träd ska ersättas med två i anlagda parker. Det är angeläget att krontäckningsgraden ökar i staden då träd sänker temperaturen vid värmeböljor, omhändertar stora mängder vatten, binder koldioxid och bidrar till biologisk mångfald. Förvaltningen ser dock flera praktiska och ekonomiska utmaningar med att leva upp till trädmålet. Kostnaden för två träd överskrider investeringsgränsen och kommer att innebära behov av ökade investeringsmedel för träd.

Förvaltningen vill lyfta ett antal utmaningar när det kommer till drift och renhållning som stadsdelsnämnderna behöver samordnad hjälp med. Stadsmiljönyckeln borde ta hänsyn till mängden snö som faller i innerstaden respektive ytterstaden. Kostnaderna för vinterväghållning blir betydligt högre för ytterstaden, eftersom snön oftast smälter bort i innerstaden. Tjuvtippar, illegala boplatser och på senare år dumpning av lustgasbehållare är utmaningar som orsakar stora återkommande kostnader för stadsdelsnämnderna. Den hjälp stadsdelsnämnderna behöver handlar främst om helhetsgrepp kring förebyggande metoder, skyltar samt kommunikationskampanjer. I fallet med lustgasbehållare behövs en dialog med externa aktörer för att komma åt producentansvaret. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har nyligen uppdaterat sin parkplan men vill ändå lyfta svårigheten för stadsdelsförvaltningarna att prioritera en uppdatering av parkplanerna inom parkdriften, en kostnad på flera miljoner kronor. Det vore fördelaktigt om det avsattes centrala medel till parkplanerna som stadsdelsförvaltningarna kunde ansöka om och fördelas utifrån behov.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Inom stadsdelsområdet har antalet hushåll med ekonomiskt bistånd minskat de senaste åren. Förvaltningen bedömer att minskningen kan komma att avta under planperioden till följd lågkonjunkturen. Lågkonjunkturen kan få flera negativa konsekvenser och drabbar särskilt utsatta grupper inklusive de bidragstagare som redan står långt från arbetsmarknaden. Inom stadsdelsområdet är antalet hushåll som fått ekonomiskt bistånd till sin försörjning under längre tid fortsatt högt, och då särskilt antalet personer som är sjukskrivna utan sjukpenning. Även antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd till följd av sociala skäl har under de senaste åren gradvis ökat och målgruppen har inte sällan en komplex social problematik.

Detta ställer höga krav på kompetens och kunskap hos socialsekreterarna inom ekonomiskt bistånd som utöver bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd också aktivt måste verka för att motivera till och stötta den enskilde i förändringsarbetet mot egen försörjning och ett självständigt liv. Fokus på samordning och parallella arbetsrehabiliterande insatser har avgörande betydelsefulla. Förvaltningen behöver därmed fortsätta arbeta med att utveckla, individuellt anpassa och effektivisera arbetsprocesser som kan stötta till självförsörjning och ett självständigt liv, både internt och i samverkan med andra aktörer.

Finansiellt samordningsförbund inom rehabiliteringsområdet, FINSAM, är en samverkansform mellan staden, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region

Stockholm som syftar till att stötta den enskilde till att på sikt bli självförsörjande. En annan samverkansform är Rehabiliteringsbanan som sker i samverkan med Jobbtorg, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt Region Stockholm. Förvaltningen bedömer att satsningarna har goda möjligheter att få positiv effekt för målgruppen men ser samtidigt att det är satsningar som förvaltningen behöver prioritera och utveckla över tid.

Förvaltningen ser ett behov av att utveckla det digitala stödet inom verksamhetsområdet. Ett mer effektivt systemstöd skulle bidra till en minskad administrativ belastning för socialsekreterare samt förenkla processerna för dokumentation, beslut och statistik för insatser. Digitalisering skulle möjliggöra en större delaktighet och insyn för brukaren i dennes eget ärende samt frigöra tid för det värdeskapande förändringsarbete som majoriteten av de som erhåller ekonomiskt bistånd behöver.

Budget- och skuldrådgivare erbjuder invånare i stadsdelsområdet stöd och insatser gällande rådgivning samt vägledning och praktiskt stöd vid ansökan om skuldsanering. Förvaltningen ser ett fortsatt stort behov av förebyggande och utåtriktade insatser i syfte att öka kännedomen om budget- och skuldrådgivningen bland enskilda och att minska risken för skuldsättning i utsatta målgrupper.

Förvaltningens satsningar och arbetsmetoder inom verksamhetsområdet bidrar till att uppfylla mål 1 i Agenda 2030 om ingen fattigdom, mål 3 om god hälsa, mål 5 om jämställdhet samt mål 10 om minskad ojämlikhet.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Till följd av en stark arbetsmarknad har antalet hushåll som erhåller ekonomiskt bistånd minskat. Däremot är antalet hushåll med lång bidragstid fortsatt högt inom stadsdelsområdet, och då särskilt målgruppen sjukskrivna utan sjukpenninggrundande inkomst. Till följd av lågkonjunkturen bedöms arbetslösheten öka. Detta medför att de som redan tidigare hade svårt att etablera sig på arbetsmarknaden får det än svårare, och att långtidsarbetslösheten därmed också ökar.

När andelen personer med ekonomiskt bistånd med komplex problematik blir fler ökar behoven av arbetsförberedande insatser för att de på sikt ska kunna få en egen försörjning i form av arbete. Även subventionerade anställningar bedöms effektivt för att bryta långtidsarbetslöshet. Genom subventionerade anställningar erhåller den enskilde bland annat arbetslivserfarenhet, språkträning och nätverk vilket förbättrar chanserna på arbetsmarknaden. Dessa anställningar kan även ge effekter i påföljande led där effekten kan mätas som en progression, det vill säga ett stegvist närmande mot arbetsmarknaden. För att stärka stödet till personer med långvarigt ekonomiskt bistånd ser förvaltningen att det är av yttersta vikt att stärka intern och extern samverkan samt ytterligare anpassa och effektivisera arbetsprocesser som bedöms leda till självförsörjning.

En stor utmaning framöver är att öka antalet arbetslösa som påbörjar reguljär utbildning. Det gäller inte minst för personer med en kort utbildningsbakgrund. En fullföljd gymnasieutbildning är den enskilt viktigaste faktorn för att varaktigt etablera sig på svensk arbetsmarknad. Förvaltningen behöver därmed i högre utsträckning arbeta med motiverade

insatser för att de arbetslösa som saknar gymnasieutbildning ska välja att utbilda sig.

Förvaltningen fortsätter att erbjuda meningsfulla feriejobb till ungdomar i åldrarna 16-18 år. Nyanlända, unga med funktionsnedsättning samt ungdomar med en social problematik prioriteras särskilt för feriejobb. Förvaltningens arbete med Stockholmsjobb och feriejobb ger viktiga meriter, kontakter och motivation för ungdomar och vuxna.

Att utveckla stödet till personer som står långt från arbetsmarknaden är av stor vikt för att i högre grad uppfylla målen i Agenda 2030 om ökad jämlikhet samt anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Förvaltningens nettobudget 2023 för driftverksamheten uppgår till 1 276,4 mnkr. I förvaltningen arbetar ca 760 tillsvidareanställda medarbetare. Personalkostnaderna utgör 35 procent av nämndens bruttokostnader. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 43 procent och lokalkostnaderna 7 procent. Resterande 15 procent avser främst bidrag, livsmedel, förbrukningsmaterial och it.

Budgetramarna för 2024 och 2025 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2023. Planerna grundar sig på de prestationer som var aktuella 2022.

Bokslutet 2022 för Skarpnäck stadsdelsnämnd visade efter resultatdispositioner ett resultat på +20,3 mnkr jämfört med budget.

Ekonomiska utmaningar

Kostnadsökningarna för planperioden beräknas överstiga kommunfullmäktiges plan med 32 mnkr (2024) respektive 25 mnkr (2025) för stadsdelsförvaltningen om pris- och lönekostnadsökningarna följer sammanvägt prisindex från Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, under de kommande åren.

Inflationen utgör en osäkerhetsfaktor som sannolikt kommer att påverka kostnadsbilden för förvaltningen under hela planperioden. Det kommer att vara viktigt att följa prisutvecklingen på upphandlade tjänster och varor när inflationen påverkar prisbilden vid förnyade avtal samt vid nya upphandlingar.

Ökande behov och komplexitet för målgrupperna inom flera av förvaltningens verksamheter kommer vidare att medföra ökade utmaningar att klara sig inom tilldelade medel.

Det är svårt att på sikt bedöma vilka konsekvenser det försämrade säkerhetspolitiska läget som uppstått med anledning av kriget i Ukraina kommer att få. Ur ekonomiskt perspektiv är prishöjningar inom ett flertal sektorer ett troligt scenario.

Ökande kostnader för nybyggnation av förskolor kan komma att innebära högre hyror för framtida förskolelokaler, men också att stadens riktlinjer för maximal kostnad per barn och år riskerar att överskridas under projektiden. En reell risk som följer av detta är att förvaltningen då får avbryta lokalplaneringsprocesser. Effekten blir då att förvaltningen istället för kostnader för nya lokaler endast får kostnader för utredningskostnader i samband med nya lokaler, vilket utarmar driftbudgeten.

Stadsdelsområdet växer i mindre utsträckning än andra delar av staden vilket påverkar förvaltningens budgettilldelning negativt. Förvaltningen bedömer att budgetförutsättningarna för perioden 2024-2026 kommer att innebära snävare budgettilldelning med risk för kostnadsutmaningar i verksamheterna.

De ekonomiska utmaningarna under planperioden kommer att medföra krav på effektiviseringar och kostnadsminskningar inom samtliga verksamheter. Arbetet inriktas på kostnadssänkande insatser med bibehållen kvalitet, innovation, samverkan, avtalsuppföljningar och effektivisering av lokalutnyttjande.

Anslag för nämndens verksamhet (mnkr)	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kostnader	1 238,0	1 315,2	1 330,5	1 341,3
Drift och underhåll	1 227,6	1 304,5	1 319,8	1 330,6
Avskrivningar	9,9	10,1	10,1	10,1
Internräntor	0,5	0,6	0,6	0,6
Intäkter	37,8	38,8	38,8	38,8
Netto	1 200,2	1 276,4	1 291,7	1 302,5

Anslag för nämndens verksamhet, Källa: Agresso

3.1 Drift

Förskola

Förvaltningen anpassar verksamheten löpande för att möta behov av förskoleplatser inom stadsdelsområdet. I takt med nybyggnation växer stadsdelsområdet, och planering av nya förskolor pågår i syfte att möta kommande behov.

Swecos befolkningsprognos visar att antalet barn kommer att minska fram till och med 2026. Antalet inskrivna barn i förskolan varierar under ett år. Detta ställer krav på en flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning inom respektive förskola. Förvaltningen arbetar aktivt för effektiva projektprocesser och lösningar avseende lokaler för drift av förskola. Förvaltningen ser dock att det finns flera osäkerhetsfaktorer som påverkar planeringsarbetet. En faktor är att förvaltningen i sent skede får information om lägenheternas storlek i nyproduktion. Informationen är avgörande för att bedöma om barnfamiljer kan tänkas komma att flytta in i området eller inte. Swecos uppdaterade befolkningsprognos bidrar även till osäkerhetsfaktorer avseende förvaltningens bedömning.

Barn, kultur och fritid

Budgeten för verksamhetsområdet har ökat något jämfört med 2021. Antalet unga i åldersgruppen 13-18 år prognostiseras öka med tre procent inom stadsdelsområdet fram till år 2026. Detta kan leda till att innebära att behovet av ett varierat utbud av aktiviteter inom den öppna fritidsverksamheten blir större. Det innebär i sin tur att förvaltningen har behov av att finna ytterligare samverkansmöjligheter med föreningar och civilsamhället och därigenom bredda utbudet av aktiviteter för barn och ungdomar.

Äldreomsorg

Inom stadsdelsområdet kommer den äldre befolkningen öka under planperioden enligt prognos. Fram till 2026 väntas befolkningsökningen bli störst inom åldersgruppen 80-89 år. Förvaltningen ser ett ökat kvarboende i ordinärt boende samt att äldre i större utsträckning ansöker om mer omfattande hemtjänst istället för att ansöka om vård- och omsorgsboende vid omfattande behov. Ökningen av äldre med behov av insatser till följd av missbruk, psykisk ohälsa och/eller hemlöshet förutsätter utveckling av arbetssätt och insatser.

Behovet av att nyrekrytera medarbetare till äldreomsorgens verksamheter i kombination med svårigheter att rekrytera medarbetare med rätt kompetens kan innebära ökade kostnader under perioden.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet omfattas av flera osäkerhetsfaktorer som berör insatser inom det fasta anslaget inför de kommande åren. Det rör personlig assistans där nya grundläggande behov har tillkommit som berättigar till insatsen samt bedömningsgrunder för barns rätt till assistanstid. Det senare ankommer enbart på kommunen och inte på Försäkringskassan. Därutöver ser förvaltningen att den ökade efterfrågan på hemtjänstinsatser för personer under 65 år som uppstod under pandemin ännu inte återgått till normalefterfrågan före pandemin.

Förvaltningen har också noterat ett stigande behov av att verkställa bostad med särskild service enligt LSS utanför valfrihetsavtalet genom direktupphandling vilket är kostnadsdrivande.

Kostnader för persontransporter belastar det fasta anslaget trots att resorna är kopplade till att brukarna har insatser såsom daglig verksamhet inom det rörliga anslaget där också utförarna har störst förmåga att förebygga höga kostnader som följer av exempelvis outnyttjade resor och tillägg. Att en faktor för andel lägenheter enligt LSS läggs till det fasta anslaget är ett alternativ för att rättvisare spegla vilka kostnader som avser finansieras av detta anslag. Förvaltningen har under flera år föreslagit en lösning att peng för turbundna resor läggs till det rörliga anslagets pengsystem.

Individ- och familjeomsorg och socialpsykiatri

Inom verksamhetsområde individ- och familjeomsorg ser förvaltningen en utmaning i att hantera de stora kostnadsposter som sannolikt kommer att finnas under planeringsperioden. De största underskotten, i reala tal och jämfört med KF-ram, har historiskt återfunnits inom insatser till barn och ungdom. Förvaltningen ingår i stadens samverkansmodell Trefas där förvaltningar som ingått längre sett öknings av kostsamma institutionsplaceringar utöver de volymförändringar som följer av samhällsutvecklingen med ökat skjutvapenvåld och sprängningar.

De grupper som i framtiden behöver få del av ett utökat stöd av socialtjänsten och som blir fler har stora behov kopplade till eget boende, våld i nära relation samt samsjuklighet. Den ekonomiska situationen för många hushåll kan under perioden leda till stora konsekvenser för förvaltningens förebyggande arbete gällande budget och skuldrådgivning, vråkningsförebyggande arbete men också ökade kostnader för tillfälliga boenden.

Förvaltningen behöver göra omfördelningar för att säkra utredningsarbetet inom relationsvård

men framför allt för att säkra stöd och insatser kopplat till våldsutsatta. En stor andel av våldsutsatta vuxna är enbart aktuella för våldsutsatthet. Anslag för våldsutsatta ges inom individ- och familjeomsorgen där faktorerna i fördelningsnycklarna inte längre speglar ambition, kostnader och faktiska förhållanden. De nya åligganden som föreslås för socialtjänsten avseende att tillhandahålla skyddat boende för vuxna våldsutsatta samt bestämmelser om placering av barn i skyddat boende medför kostnader såväl för insatsen som för myndighetsutövning och administration. Föreslagen särskild lagstiftning och regelverk kring kommunens ansvar och socialtjänstens befogenheter är en reell ökning i relation till den nu gällande nivån som vilar på kommunens yttersta ansvar när ingen annan aktör träder in.

Stadsmiljö

I takt med att stadsdelsområdet växer och att fler människor bor tätare ökar användningen av våra parker och grönområden. Den växande befolkningen medför också ett ökat slitage samt fler önskemål om till exempel sittplatser och belysning som förvaltningen behöver hantera. Driftbudgeten behöver förstärkas ytterligare de kommande åren. Det skulle bland annat möjliggöra en uppgradering av skötseln av den bostadsnära naturen samt en intensifiering av förvaltningens arbete med klimatanpassning. Förvaltningen bedömer att tilldelningen av reinvesteringar behöver fortsätta efter 2024, om inte ser förvaltningen en risk i att utemiljöerna blir eftersatta och mindre säkra. De omvärldsfaktorer som lett till större kostnadsökningar under det senaste året förutspås hålla i sig ett tag framöver vilket påverkar stadsdelsnämndens större parkinvesteringar.

Inom stadsmiljöområdet finns alltför styrdokument såsom stadens miljöprogram, handlingsplan för biologisk mångfald och handlingsplan för klimatanpassning. Sedan tidigare finns även lokala parkplaner, Grönare Stockholm och skötselplaner. Stadens ökade ambition leder till ökade drift- och investeringskostnader inom verksamhetsområdet. Det finns riktade medel att ansöka om för klimat, trygghet, biologisk mångfald, ökade vistelsevärden vid vatten, åtgärder för god vattenstatus och skötsel av naturreservat. Förvaltningen ser fördelar med att klimatmedel har en flerårig planeringsperiod, men att vara beroende av särskilda och kortsiktiga medel som behöver användas under innevarande år för med sig utmaningar i planering och resursättning och försvårar kontinuitet och långsiktighet.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Inom stadsdelsområdet återfinns en högre andel personer som saknar sjukpenning än inom andra delar av staden. Denna problematik kräver omfattande och långsiktiga insatser för att personerna ska nå egen försörjning. Under perioden kommer det fortsatt vara viktigt att säkerställa hög kompetensnivå och intern samordning mellan olika verksamhetsområden som möter samaktuella personer.

De lättnader på arbetsmarknaden som började urskiljas under 2022 i och med pandemins slut har avstannat till följd av den ekonomiska tillbakagången. Långtidsarbetslöshet förväntas fortsatt vara den största utmaningen under de kommande åren .

Den mycket analoga hanteringen av bedömning och beräkning av rätt till bistånd är personalresurskrävande och ineffektiv. Den tar också en oproportionerligt hög andel av den tid som behövs för socialt förändringsarbete givet den komplexitet som finns gällande

försörjningshinder, rehabilitering och vägen till självförsörjning. Förvaltningen noterar svårigheter att konkurrera med kranskommuner som har kommit längre i effektiva digitala processer inom området.

3.2 Investeringar

Stadsmiljö

Förvaltningen har lämnat in underlag för angelägna investeringsprojekt till trafikkontoret, som därefter gör en samordnad prioritering för hela staden. För de kommande åren har medel sökts för upprustning av Skarpaby lekpark på Skarpnäcksfältet, upprustning av Kärrtorpsparken i Kärrtorp, upprustning av lekparken Bagarmossenparken i Bagarmossen, upprustning av Solparken i Björkhagen, upprustning av lekparken Magnebergsparken/Dalgärdet i Enskededalen och upprustning av lekparken Gimåparken i Bagarmossen.

Prioritet	Projekt	Åtgärd	Kalkyl (mnkr)
1	Skarpaby parklek	Upprustning av lekpark	35
2	Kärrtorpsparken	Upprustning av park	5
3	Bagarmossenparken	Upprustning av lekpark	5
4	Solparken	Upprustning av park	4
5	Magnebergsparken/Dalgärdet	Upprustning av lekpark	10
6	Gimåparken	Upprustning av lekpark	6

Klimatinvesteringar

Samtliga av förvaltningens åtgärder strävar efter minskade växthusgasutsläpp och klimatanpassning. Förvaltningen ser ett värde av att staden säkerställer att planerade projekt har en god måluppfyllnad. Planerade åtgärder som är en utveckling av de klimatinvesteringsprojekt som ansökts för i verksamhetsplanen för 2023 redovisas i bilaga.

Vatteninvesteringar

Utifrån de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster planerar stadsdelsnämnden för ett antal projekt och åtgärder under 2023 som bidrar till att vattenförekomsterna når miljö kvalitetsnormerna till 2027. Stadsdelsnämnden redovisar övriga planerade investeringsåtgärder för åren 2024, 2025 och 2026 i bilaga.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning arbetar strukturerat med att säkerställa att verksamheterna kan bedrivas enligt plan med ett effektivt lokalutnyttjande och en tillräcklig mängd lokaler både på kort och på lång sikt.

Som en följd främst av det försämrade säkerhetspolitiska läget och kriget i Ukraina, samt en ökad inflationstakt, förväntas ökade hyror och ökade energikostnader under planperioden. För att klara att hantera dessa kostnadsökningar inom givna budgetramar kommer det att ställa

krav på kostnadseffektiviseringar inom alla delar av verksamheten samt ytterligare ökat fokus på effektivisering av lokalutnyttjande.

Program för ny bostadsbebyggelse i Hammarbyhöjden-Björkhagen och Bagarmossen-Skarpnäck har antagits. Det innebär att detaljplaner för ca 6000 nya bostäder har tagits fram eller kommer tas fram under planperioden. Planerad byggstart varierar men flertalet beräknas stå klart för inflyttning mellan 2026-2030. Förutom de två större programmen pågår planarbete eller har planer antagits för cirka 1300 nya bostäder i Kärrtorp, av dessa har cirka 500 färdigställts och resterande cirka 800 beräknas stå klara för inflyttning mellan 2026-2030.

Bostadsbebyggelsen kommer att medföra en ökad befolkningssmängd och ett ökat behov av förskoleplatser under senare delen av planeringsperioden. Förvaltningen bevakar att behovet av nya förskolor tillgodoses. Även grupp- och servicebostäder och boenden för äldre planeras in.

Minskningen av barn i förskoleålder under den första delen av planeringsperioden medför minskade intäkter för nämnden. Kostnader för lokaler är en stor utgiftspost. Det är av fortsatt vikt att förvaltningen genomför noggranna behovsanalyser inför nybyggnation av förskolor.

Förvaltningen ser att det finns osäkerhetsfaktorer som påverkar planering av lokaler för drift av förskola. Exempelvis finns 45 procent fristående förskolor inom stadsdelsområdet vilka har fri etableringsrätt. Förskolor kan både etableras och avetableras med kort varsel.

Riksdagen har beslutat om ändringar i skollagen som syftar till att fler barn ska gå i förskola och få möjlighet till bättre språkutveckling i svenska. Alla barn över tre år som inte går i förskola ska erhålla ett erbjudande om plats. Reservationen av platser bidrar till att förvaltningen behöver ha en viss överkapacitet avseende förskoleplatser.

4.2 Planeringsförutsättningar

Behovet av lokaler under planperioden finns inom flera av förvaltningens verksamheter, men merparten rör behovet av lokaler för förskolor.

Förvaltningen har 28 kommunala förskolor inom stadsdelsområdet. Det finns både äldre förskolor och nyproducerade. Inskrivningsgraden varierar inom stadsdelsområdets olika geografiska delar. På grund av vikande barnantal har antalet inskrivna barn sjunkit något under senare år.

Det finns behov av att ersätta förskolelokalerna som har tillfälliga bygglov och mindre än fyra avdelningar för att säkra ett effektivt lokalutnyttjande. Enligt befolkningsprognosen förväntas barnantalet öka från och med 2027 och framåt.

Förvaltningen har granskat behovet av förskoleplatser inom stadsdelsområdet. I underlaget för bedömningen har förvaltningen utgått från Stockholms stads befolkningsprognos samt underlag för antal lägenheter.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Hyreskostnadsutvecklingen för lokaler under planperioden berör flera av förvaltningens verksamheter, men merparten rör hyreskostnaderna gällande lokaler för förskolor.

Förvaltningen bevakar hyresutvecklingen, men dess rådighet rör främst effektivitet i lokalutnyttjandet.

Förvaltningen har en del förskolor i paviljonger samt några förskolor med få avdelningar. Dessa lokaler kommer att växlas över till både nya och befintliga lokaler vilket innebär höjda kostnader både för avveckling av de gamla lokalerna men också kostnader för nybyggnation.

Då förvaltningen planerar ett flertal nya förskolor under perioden kommer hyreskostnaderna att öka. Ett flertal förskolor kommer att uppföras och samtidigt kommer tillfälliga paviljonger att avvecklas.

Förväntade ökade kostnader för nybyggnation av förskolor leder i förlängningen till högre hyror för framtida förskolelokaler, men också att stadens riktlinjer för maximal kostnad per barn och år riskerar att överskridas under projekttiden.

Utöver ovan angivna faktorer bidrar hög inflationstakt och osäkra omvärldsfaktorer till hyreskostnadsökningarna. Exakt i vilken omfattning detta kommer att påverka är svårt att uttala sig om, men redan inför 2023 ser förvaltningen väsentliga ökning av hyresnivåerna och i nuläget finns inte mycket som talar för att denna utveckling ska avstanna under kommande år.

För att klara att hantera hyreskostnadsökningarna inom givna budgetramar kommer det att ställa krav på kostnadseffektiviseringar inom alla delar av verksamheten samt ytterligare ökat fokus på effektivisering av lokalutnyttjande.

4.4 Samverkan

Under planeringsprocessens tidiga skeden och nya förskolelokaler har förvaltningen nära samarbete med SISAB, Skolfastigheter i Stockholm AB, samt stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och exploateringskontoret.

Förvaltningen samverkar med övriga förvaltningar i östra söderort med att årligen ta fram en regional boendeplan för äldre, samt en årlig boendeplan som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och servicebostäder enligt LSS och SoL.

Förvaltningen driver verksamheter inom socialtjänsten tillsammans med andra förvaltningar vilket effektiviserar lokalbeståndet. Som exempel driver förvaltningen i samverkan med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning en ungdomsmottagning. Denna vänder sig till unga i åldrarna 13-23 år.

Förvaltningen samarbetar med kulturförvaltningen kring biblioteksverksamheten och kulturskolan. Skarpnäcks bibliotek finns i Kulturhuset och Björkhagens bibliotek i förvaltningskontoret. Löpande dialog förs med kulturförvaltningen om hur lokalytorna ska nyttjas och samverkan ske på bästa möjliga sätt.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Förvaltningen följer befolkningsprognoser och bevakar verksamheternas behov av

lokalförsörjning. Lokalförsörjningen är i nuläget till största delen tillfredsställande inom de flesta verksamheterna, men osäkra omvärldsfaktorer i kombination med en förväntad ökad kostnadsnivå och osäkerheter i befolkningsprognosen gör att planeringsförutsättningarna försvåras. Det finns anledning att tro att lokalförsörjningen i stadsdelsområdet kommer att möta utmaningar under planperioden.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2023

I Skarpnäcks kulturhus erbjuds lokaler och kurser för att möjliggöra eget kulturskapande och lokalt engagemang. Kostnader för drift av kulturhuset finansieras bland annat genom uthyrning av lokalerna.

Förvaltningen har under flera år arbetat med att effektivisera de administrativa lokalerna på förvaltningskontoret, Björkhagsplan 6 samt förvaltningens kontor på Skarpnäcks Torg 7.

Förvaltningen har under början av 2023 genomgått en arkivinspektion, vilken resulterade i ett antal förelägganden av vilka flera rörde arkivlokalernas beskaffenhet. Förvaltningen kommer, som en följd av detta, att se över arkivlokalerna så att de bättre motsvarar behoven och svarar upp mot ställda krav.

Skarpnäcks kommunala hemtjänst har genomfört flytt till geografiskt bättre belägna lokaler vilket lett till effektivare lokalutnyttjande.

4.5.3 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Förvaltningen ser ett generellt behov att av ersätta några befintliga lokaler med nya lokaler för samma verksamhetsbehov.

4.5.4 Planerade lokalförändringar för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Vård- och omsorgsboendet Hemmet för gamla planeras att ersättas med ett nytt vård- och omsorgsboende i Bagarmossen, Bergholmsbacken, under 2027.

Inplanerad nyproduktion av gruppboendestäder kommer att användas för att ersätta äldre gruppboendestäder.

Förvaltningen har inga övriga inplanerade lokalförändringar för den första planeringsperioden.

4.5.5 Planerade lokalförändringar för åren 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Förvaltningen har inga inplanerade lokalförändringar för den andra planeringsperioden.

4.6 Pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

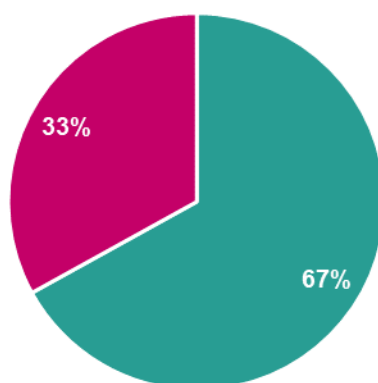
Stadsdelsförvaltningen ansvarar för att inventera och planera för att tillgodose behovet av förskolor inom stadsdelsområdet. Behovet av förskoleplatser påverkas av hur mycket bostäder som byggs i området samt hur befolkningsprognosen utvecklas. I planeringen av förskolor ser

förvaltningen till stadsdelsområdet som helhet och hur behov och utbud påverkas av befintliga förskolebeståndet.

4.6.2 Nuläge 31 januari 2023

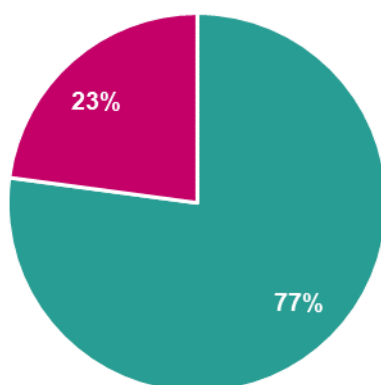
Förvaltningen ansvarar för drift av 28 kommunala förskolor inom stadsdelsområdet. Det är ett blandat bestånd med äldre mindre förskolor och nya förskolor. Inskrivningstalen varierar mellan stadsdelarna inom stadsdelsområdet.

Förskola - Andel barn i egen regi/enskilt driven

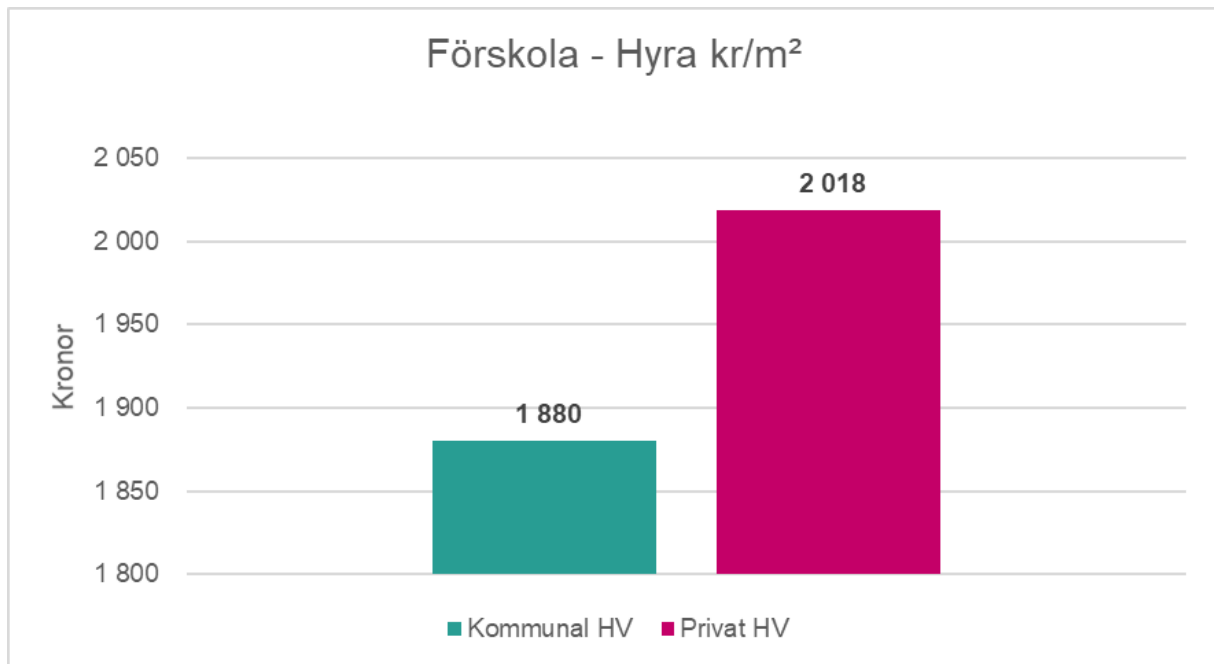

■ Egen regi ■ Enskilt driven

Förskola - Andel kvadratmeter
Fördelad på kommunal hyresvärd och privat hyresvärd

■ Kommunal HV ■ Privat HV

4.6.3 Planering av lokaler för år 2024-2031 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Befolkningsprognosen visar sjunkande antal förskolebarn de närmaste åren. När sedan den planerade bostadsbebyggelsen börjar bli färdig förväntas barnantalet öka.

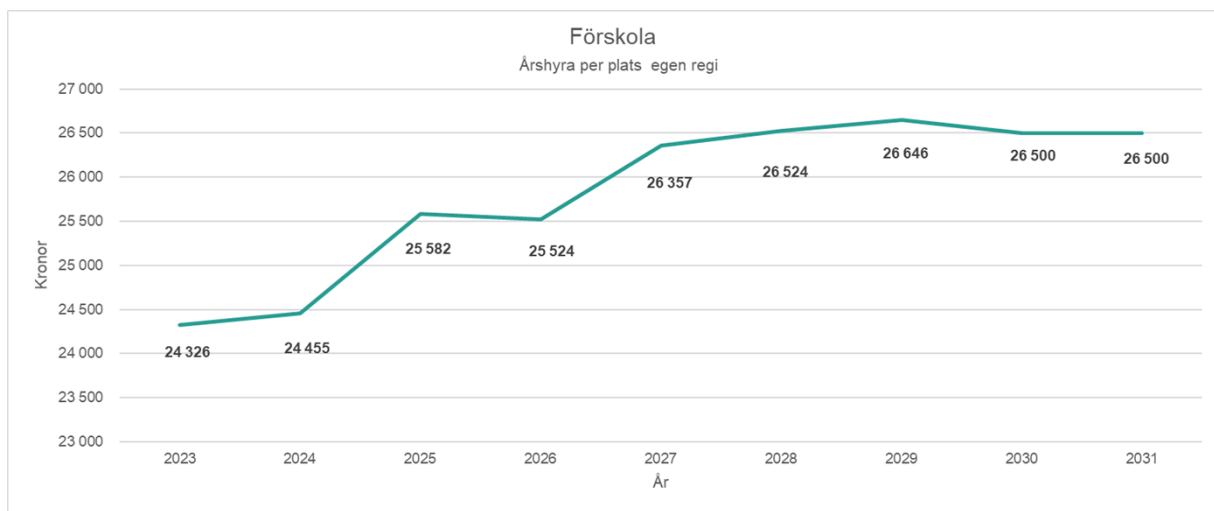
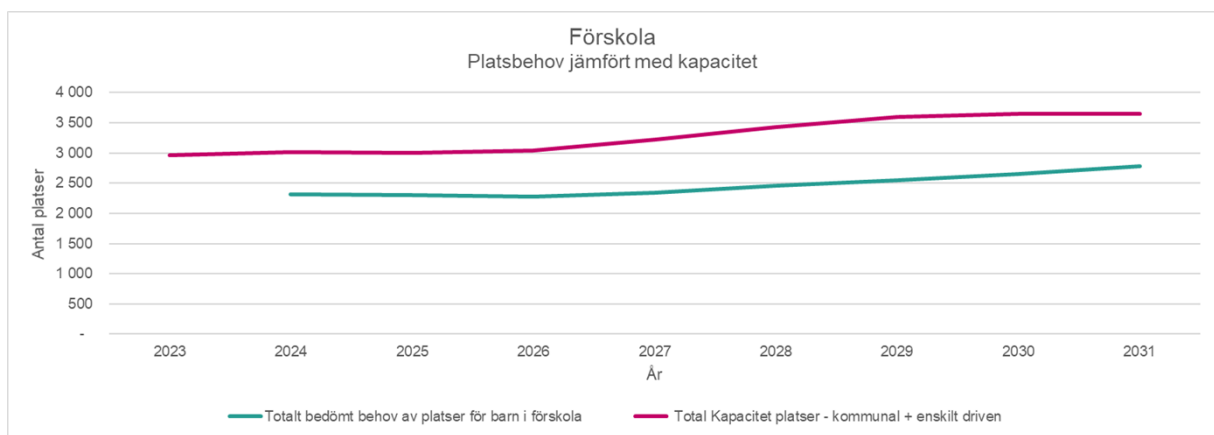
Nämnden har ett antal förskolor i paviljonger. Dessa lokaler måste växlas över till nya lokaler vilket innebär förhöjda kostnader för avveckling av de gamla lokalerna.

Själva förskoleplaneringen grundar sig till stor del på befolkningsprognosen i områdesdatasystemet som bland annat tar hänsyn till förändringar i bostadsbeståndet. Den nu liggande prognosen sträcker sig fram till och med 2031. Därefter är prognoserna baserade på planerad bebyggelse. Befolkningsprognoserna är för Skarpnäcks stadsdelsområdes räkning uppdelade i fem stadsdelar; Hammarbyhöjden, Björkhagen, Kärrtorp, Bagarmossen och Skarpnäcksfältet. Prognosen om ökning av förskolebarn i slutet av perioden omfattar samtliga fem stadsdelar.

Inom stadsdelsområdet är i genomsnitt 96 procent av alla barn mellan 2-5 år inskrivna i förskola. Inskrivningsgraden varierar dock något inom stadsdelsområdets olika delar.

23 av totalt 51 förskolor i stadsdelsområdet är enskilt drivna och 33 procent av de inskrivna barnen går i enskilt drivna förskolor. Flertalet av dessa ligger i Hammarbyhöjden och Skarpnäcksfältet. Denna situation, med en relativt sett hög andel fristående alternativ i Hammarbyhöjden och på Skarpnäcksfältet, måste tas hänsyn till i planeringen. Då enskilda aktörer inte har någon skyldighet att rapportera in planerade behov och utveckling av det befintliga beståndet till stadsdelen är det svårt att förutsäga det kommande behovet. Fri etableringsrätt gäller.

Förvaltningen arbetar aktivt för effektiva projektprocesser och lösningar avseende lokaler för drift av förskola. Förvaltningen har arbetat med att fördjupa och utveckla sina analyser inför planering av nya lokaler för drift av förskola. Förvaltningen ser att det finns flera osäkerhetsfaktorer som påverkar planeringsarbetet. En faktor är att förvaltningen i sent skede får information om lägenheternas storlek i nyproduktion. Informationen är avgörande för att bedöma om barnfamiljer kan tänkas komma att flytta in i nyproduktion eller inte. Swecos uppdaterade befolkningsprognos bidrar även till osäkerhetsfaktorer avseende förvaltningens bedömning. Förvaltningen visar på en överkapacitet avseende platser i lokalförsörjningsplanen. Förvaltningen vill dock belysa att den avspeglar kapacitet i både fristående och kommunal förskola sammantaget. Inom stadsdelsområdet är den främsta överkapaciteten inom de fristående förskolorna där beläggningen är 78 procent. Förvaltningen måste ha en viss överkapacitet avseende platser i de fall fristående förskolor avvecklas.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

I Hammarbyhöjden-Björkhagen pågår ett programarbete för ökad bostadsbebyggelse. I det arbetet finns behovet av förskoleplatser och flera platser har pekats ut för friliggande förskolor och förskolor placerade i flerbostadshus.

Hammarbyhöjden

I Hammarbyskogen planeras en ny förskola i bottenplan på ett flerbostadshus. Dock har projektet flyttats fram på grund av att SVOA, Stockholm Vatten och Avfall, bygger en ny vattenledning som planeras gå precis där förskolan är placerad. Det finns även ytterligare en förskola planerad i ett flerfamiljshus i Sjöstadshöjden som också blir påverkad och försenad på grund av detta arbete.

Björkhagen

I samband med ny bostadsbebyggelse vid Karlskronavägen byggs en ny förskola med fyra avdelningar i bottenplan på ett bostadshus byggt av Olov Lindgren. Beräknad start för verksamheten är kvartal 1 2025.

Kärrtorp

Vid Kärrtorps IP planeras ett nytt bostadsområde och på Nytorps gårde planeras en ny förskola med 6 avdelningar i flerfamiljshus i samband med att det byggs bostäder. Denna förskola behövs för att möta nybyggnationen.

Bagarmossen

I Bagarmossen-Skarpnäck pågår ett programarbete för ny bostadsbebyggelse och det kommer att byggas bostäder i området kring Bergholmskolan. I planarbetet heter projektet Bergholmsbacken. En ny friliggande förskola ska byggas i området.

Vid Stångåvägen byggs en ny förskola med åtta avdelningar. I Bagarmossen finns en paviljong och en mindre förskola som då kommer att avvecklas.

Skarpnäcksfältet

Det planeras för två nya bostadsområden i Skarpnäck. Wästbygg planerar samtidigt för nybyggnation av en fristående förskola i Skarpnäck för ca 80 barn. Förvaltningen planerar inte för någon ny förskola i kommunal regi.

4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2032-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Förvaltningen följer befolkningsutvecklingen och anpassar planerade lokalförändringar utifrån denna.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Förvaltningen har inga planerade lokalförändringar för den andra planeringsperioden

4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2023

Det finns i dagsläget 20 olika huvudmän med totalt 23 förskolor inom stadsdelsområdet. Några aktörer bedriver verksamhet på flera olika adresser. Totalt är 870 barn inskrivna inom den fristående verksamheten som består av såväl förskolor som drivs av föräldrakooperativ som i aktiebolagsform.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Det finns en planerad nybyggd fristående förskola i Skarpnäck för ca 80 barn som byggs av Västbygg och beräknas vara klar 2025. Det är sannolikt att fler verksamheter kommer att etableras under planperioden. Enskilda aktörer har inte någon skyldighet att rapportera in planerade behov och utveckling av det befintliga beståndet till förvaltningen och därför är det svårt att förutsäga det kommande behovet. En utveckling som dock syns är att det i stadsutvecklingsområden är svårare för mindre aktörer att driva verksamhet då hyresnivåerna ofta blir för höga.

Om enskilda aktörer väljer att etablera sin verksamhet påverkar detta den kommunala förskoleplaneringen. Stadsdelen planerar för att ha viss överkapacitet inom de egna lokalerna. De enskilt drivna förskolorna har hög belägningsgrad i nuläget.

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Det finns i stadsdelsområdet flera lokaler som kan sägas upp inom en treårsperiod. Förvaltningen har god kännedom om vilka lokaler det är och följer fortlöpande upp behovet av dessa lokaler.

5 Övriga redovisningar

Staden som helhet

Förvaltningen ser ett antal strategiska prioriteringar som staden behöver göra där det krävs en nära samverkan mellan flera nämnder och/eller bolag. Varje samverkan kan behöva utformas på olika sätt men ett stadsövergripande tillvägagångssätt krävs.

Klimatanpassningar

Arbetet med klimatanpassning av stadens parker, grönområden och övriga ytor för att möta ökad nederbörd, kraftiga skyfall och värmeböljor behöver samordnas. Förvaltningen vill lyfta att samverkan inom staden är viktig för att lyckas skapa en stad som är robust för att klara klimatförändringarnas effekter. De klimatförändringar som sker blir allt mer konkreta inom parkdriften och stadsdelsförvaltningarna behöver kompenseras för att kunna hantera klimatkonsekvenser. Med klimatförändringarna ökar också behovet av en effektiv och tydlig ansvarsfördelning rörande dagvattenfrågor och skyfall. Detsamma gäller samordningen av genomförandet av lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster, LÅP.

Krisberedskap

Utifrån omvärldsläge och samhällsutveckling bedömer förvaltningen att frågan om krisberedskap och civilt försvar kommer att kräva fortsatt fokus. Delar av det arbetet skulle med fördel göras stadsgemensamt jämfört med att varje förvaltning eller bolag gör sin egen. Exempel är prioritering av verksamhet vid höjd beredskap eller bedömning av påverkan gällande tillkommande lagstiftning och uppdrag. Ett annat exempel är resursfördelning vid höjd beredskap där det bedöms sannolikt att ett läge uppstår där en stadsövergripande resursfördelning kan behöva ske.

Trygghet

Den 1 juli 2023 föreslås en ny lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete träda i kraft. Den nya lagen kommer ställa tydliga krav på att kommuner ska leda det brottsförebyggande arbetet.

En viktig del i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet är att förebygga och motverka kriminalitet. Förvaltningen bedömer att större fokus behöver läggas på tidiga insatser i det brottsförebyggande arbetet. Med tidiga insatser avses i regel insatser som sker tidigt i barns liv för att förebygga en negativ utveckling samt insatser som sätts in i ett tidigt skede när en sådan utveckling redan har påbörjat. Då det är viktigt att dessa tidiga insatser är träffsäkra och samordnade ställer det höga krav på samverkan mellan stadsdelsområdets- och stadens olika aktörer. Arbetet behöver dessutom inkludera både ett förövar- och brottsofferperspektiv. Förvaltningen utvecklar befintliga samverkansstrukturer även framöver inom det brotts- och trygghetsskapande arbetet och utvecklar även det sociala preventionsarbetet genom att bland annat tillföra en fältförlagd verksamhet. En prioriterad fråga under planperioden är även att utveckla anhörigstödet till personer med anhöriga som antingen lever en kriminell livsstil och/eller drabbats av skjutningar och dödligt våld

Stadsutveckling

Flera långsiktiga planeringsstrategier pågår eller påbörjas under kommande år så som arbetet med framtagande av den regionala utvecklingsplanen (RUF), stadens planeringsstrategi som är kopplad till översiktsplanen och de lokala utvecklingsprogrammen där uppdatering ska inledas under 2023. Arbetet berör komplexa frågor där samverkan mellan olika nämnder och bolagsstyrelser men även aktörer utanför Stockholms stad är nödvändig för framtagande och förverkligande av relevanta åtgärder mot målbilden.

Effektiv lokalanvändning

För att kunna möta de behov som uppstår när befolkningen växer ställs det krav på fler lokaler inom nästan alla förvaltningens verksamhetsområden. Förvaltningen ser stora utmaningar i kostnadsutvecklingen i flera pågående projekt och i att kunna möta både behov av nya ändamålsenliga lokaler och stadens höga krav på att hålla lokalkostnaderna nere. Hyreskostnaderna väntas öka i både befintliga och nya lokaler.

Det behöver ställas ännu högre krav på samverkan och samplanering mellan olika förvaltningar, till exempel kring nyproduktion av verksamhetslokaler för skola, förskola, äldreomsorg och mellan stadsdelsförvaltningar med samma uppdrag nära områdesgränserna.

Medborgarbudget och medborgarinflytande

Förvaltningen stärker arbetet med stockholmarnas fokus och möjligheterna till demokratiskt inflytande. Möjligheten att lämna in medborgarförslag är i hög utsträckning känt bland invånarna. Medborgarbudget används när så är lämpligt för att förankra och hämta in synpunkter vid utveckling av verksamheter eller stadsmiljö. Brukarråd och andra dialogforum med olika målgrupper genomförs regelbundet för att ta del av erfarenheter och utveckla verksamheten. Synpunkter, klagomål och idéer är den del av förvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

Förvaltningen kommer fortsätta att involvera medborgarna i planering och utveckling av såväl fysiska miljöer som andra verksamhetsrelaterade frågor. För att fler ska känna till möjligheten att lämna medborgarförslag kommer informationsmaterial om detta tas fram och avvägning ska göras om huruvida tillämpning av medborgarbudget är relevant då medborgarförslag bifalls av nämnden. Andra projekt som kan bli aktuella för tillämpning av medborgarbudget är kommande parkupprustningar eller trygghetsinvesteringar.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Förvaltningschef	2023-03-24